

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra: Tělesné výchovy

Obor: Sportovní management

**PRŮZKUM MOŽNOSTÍ POHYBOVÝCH AKTIVIT
ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÝCH OSOB V KRYTÝCH
BAZÉNECH**

**The Exploration of Possible Movement Activities in the Indoor
Swimming Pools Designed for Handicapped People**

Bakalářská práce 02 – PF – KTV – 057

Autor: Kateřina Bartoňová

Bartoňová

Za Vodojemem 1244

294 21 Bělá pod Bezdězem

Vedoucí práce: Mgr. Helena Rjabcová

Počet	stran	obrázků	tabulek	příloh
	66	9	4	4

TU v Liberci, FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Hálkova 6, 46117 LIBEREC 1

Tel.: (48) 535 2515

Fax: (48) 535 2332

Katedra: Katedra tělesné výchovy

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kandidát: Bartoňová Kateřina

Adresa: Za Vodojemem 1244, Bělá pod Bezdězem, 294 21

Obor: Sportovní management

Název BP: Průzkum možností pohybových aktivit zdravotně postižených osob v krytých bazénech

Název BP: The Exploration of Possible Movement Activities in the Indoor Swimming Pools Designed for Handicapped People
(v angličtině)

Vedoucí práce: Mgr. Helena Rjabcová

Termín odevzdání: 25. 04. 2002

Pozn. Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž specifikují zadání: východiska, cíle, předpoklady, metody zpracování, základní literaturu (zpravidla na rub tohoto formuláře). Zásady pro zpracování BP lze zakoupit v Edičním středisku TU v Liberci a jsou též k dispozici v UK TU, na katedrách a na Děkanátě Fakulty pedagogické.

V Liberci dne 23. 05. 2001

.....
děkan

.....
vedoucí katedry

Převzal (diplomant):

Datum: 30. 6. 2001

Podpis: Bartoňová

Cíle BP:

- 1) Zjistit možnosti pohybového vyžití zdravotně postižených osob v krytých bazénech ve Středočeském a Libereckém kraji.
- 2) Porovnání těchto krytých bazénů z hlediska bezbariérových možností

Literatura:

1. JANEČKOVÁ, L., VAŠTÍKOVÁ, M. *Marketing měst a obcí*. 1. vydání. Praha : Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-750-8
2. *Vyhláška Ministerstva hospodářství ČR. č. 174/1994 Sb.*
3. CUPKOVÁ, Z. aj. *Rehabilitace tělesně postižených*. 1. vydání. Praha : Horizont 1988.
4. SLEPIČKA, P., SLEPIČKOVÁ, I. (Editor). *Sport stát společnost. studijní materiály* : FTVS UK. Praha, 2000. ISBN 80-86317-06-04
5. *Evropská charta sportu pro všechny : zdravotně postižené osoby*. Praha : MŠM ČR, 1996.

Prohlášení o původnosti práce:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

Liberec, 2002-03-30

Podpis: *Bartoňová*

Prohlášení o využívání výsledků BP:

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 o právu autorském, zejména § 60 (školní dílo) a § 35 (o nevýdělečném užití díla k vnitřní potřebě školy).

Beru na vědomí, že TUL má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé práce a prohlašuji, že souhlasím s případným užitím mé práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědoma toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem TUL, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených univerzitou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše).

Kateřina Bartoňová
Za Vodojemem 1244
294 21 Bělá pod Bezdězem

Podpis: *Bartoňová*

Poděkování:

Touto cestou děkuji vedoucí bakalářské práce za podnětné rady a velkou trpělivost při mé práci. Dále děkuji všem provozovatelům krytých plaveckých bazénů, kteří mi poskytli potřebné informace pro zpracování této práce.

ANOTACE

Cílem této bakalářské práce je prozkoumat současnou situaci v krytých plaveckých bazénech z hlediska možností tělesně a smyslově postižených. Zjistit názory provozovatelů sportovních zařízení na tuto problematiku a porovnat objekty z hlediska bezbariérových možností. Byly vybrány plavecké areály ve Středočeském a Libereckém kraji, kde byla zjišťována možnost vstupu do objektu a bazénu, vhodnost sociálního zařízení a přítomnost výstražného zařízení. Dále pak názory provozovatelů na možnosti využití jejich služeb handicapovanými osobami. Pro tento průzkum byla použita metoda pozorování a dotazování.

Po vyhodnocení bylo zjištěno, že ze 24 zkoumaných plaveckých bazénů jsou zcela přístupné 3 plavecké bazény osobám s tělesným postižením, 24 sluchově postiženým a žádný zrakově postiženým. Provozovatelé si jsou vědomi nedostatky sportovních objektů a jsou toho názoru, že kdyby byl přístup bezbariérový, byl by jejich zájem o tyto aktivity vyšší.

ANNOTATION

The goal of this bachelor's work is to explore the current situation in indoor swimming pools from the point of view of the possibility for physically and sensory handicapped. The next goal is to find out the opinions of these sports facilities entrepreneurs about this problem and to compare swimming pools from the point of view of non-barrier possibilities. Swimming pools in Central Bohemia and the Liberec region had been chosen. There the possibility of entrance into the object an swimming pool, suitability of social equipment an presence of warning mechanism was finding out. Further, this bachelor's work detected the entrepreneur's opinions on possibilities of using their services by handicapped people. The method of observation an interviewing was used for this research.

After the evaluation it was found out that only there of the twenty-four examine swimming pools are completely accessible for handicapped people, twenty-four for auditory handicapped people and none for ocular handicapped people. The entrepreneurs are aware of weakness of their sports objects and their opinion is that if they ha non-barrier access, the interest for these activities would be higher.

DIE ANNOTATION

Das Ziel dieser Bakkalaurarbeit ist die Untersuchung der Situationen in den gedeckten Schwimmhallen aus dem Gesichtspunkt der Behinderten die Untersuchung und Feststellung der Meinung von den Besitzer dieser Sportzentren und was die Besitzer über diese Problematik meinen. Natürlich ist Ziel, diese Sportobjekten auch aus den barrierelosen Möglichkeiten un in dem Kreis von Mitteltschechien un in dem Kreis von Liberec ausgenommen, wo die Situation der Eintritt in das Bauobjekt und in das Schwimmbad untersucht wurde und ob die Sozialeinrichtung passend ist und ob es die Gegenwart des Alarmes gibt. Weiter spricht diese Arbeit über die Meinung der Besitzer über die Ausnützung von dem Dienst für die Behinderten. Für diese Forschung wurde die Methode der Betrachtung und der Fragen benutzt.

Nach der Auswertung wurde es festgestellt, dass aus den 24 untersuchten Schwimmhallen nur 3 Schwimmhallen ganz zugänglich für die Hörbehinderten und keine Schwimmhallen sind zugänglich für die Sehbehinderten. Die Besitzer wissen über die Einstellung ohne Barrieren wäre, wären ihre Interesse darüber auch intensiver.

OBSAH

	ÚVOD	9
1	TEORETICKÁ ČÁST	10
1.1	Smyslová postižení	10
1.1.1	Ztráta zraku – slepota (amauréza)	10
1.1.2	Hluchota (surditas)	13
1.2	Základní charakteristika tělesně postižených	14
1.2.1	Poranění mozkové tkáně	15
1.2.2	Poruchy míchy a periferních nervů	19
1.2.3	Postižení kloubů, kostí a svalů	21
1.3	Význam plavání pro zdravotně postižené	24
1.3.1	Změny tělesné teploty	25
1.4	Výstavba zařízení	26
1.4.1	Venkovní přístupy	26
1.4.2	Vnitřní zařízení	29
1.4.3	Vnitřní úpravy	30
1.4.4	Plavecké bazény	35
1.5	Možnosti zlepšení a adaptace	36
2	CÍLE, ÚKOLY A HYPOTÉZY PRÁCE	39
2.1	Hlavní cíl	39
2.2	Hypotézy	39
3	METODICKÁ ČÁST	40
3.1	Popis použitých metod	40
3.2	Charakteristika souboru	41
3.3	Vlastní šetření	41
3.4	Způsob vyhodnocení	42

4	PRAKTICKÁ ČÁST	43
4.1	Charakteristika plaveckých bazénů	43
4.1.1	Liberecký kraj	45
4.1.2	Středočeský kraj	49
4.2	Metoda zjevného nestandardizovaného rozhovoru	59
4.2.1	Procentuelní rozbor rozhovorů a interpretace výsledků	61
5	DISKUSE	62
6	ZÁVĚR	63
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	
9	PŘÍLOHY	

Úvod

Od počátku lidské společnosti byli mezi jejími členy jedinci, kteří se odlišovali od ostatních vzhledem, smyslovými či tělesnými vadami, duševním stavem či chorobami. Jednotlivci i celá společnost se vždy nějakým způsobem musela vyrovnávat se svými takto odlišnými členy, tento vztah se však průběhu děje proměňoval v závislosti na vývoji společnosti. Historický přehled na tyto proměny nám může pomoci pochopit i zdroj některých současných postojů či předsudků, které přetrvávají v obecném podvědomí.

S pohybovou aktivitou se setkáváme prakticky při všech činnostech, nejen u zdravých jedinců, ale i u oslabených a nemocných. Tělesný pohyb je komplex činností, které se promítají do organismu jako celku i jeho jednotlivých částí. Zdravotní význam sportu handicapovaných spočívá v tom, že udržuje v činnosti nepostižené systémy a orgány, které kompenzují nebo substituují ztracené funkce. Jako příklad může sloužit léze míšní. Jako následek úrazu současně postihuje až do okamžiku traumatu většinou zdravého člověka.

Handicapovaný člověk se nachází ve svízelné situaci, a to jak zdravotní, tak i ekonomické a sociální. Jeho porucha mu neumožňuje normálně a plnohodnotně žít. Obvyklé aktivity denního života jsou limitovány bolestí, omezením nebo poruchou funkcí. S problematikou handicapovaných jedinců, kteří chtějí sportovat, musí být obeznámen především sportovní lékař. Ten rozhoduje o možnosti provádět sportovní aktivity. Na základě funkčního vyšetření a testů s nejružnějším zaměřením stanoví velikost fyzické zátěže.

Toto téma bakalářské práce jsem si vybrala, neboť jeden z mých blízkých přátel je již tři roky upoután na invalidní vozík. Neustále se podrobuje rehabilitaci, jejíž součástí je kromě speciálního fyzioterapeutického cvičení i plavání. Proto jsem se v této práci zaměřila na problematiku bezbariérových vstupů, která může přispět k dalšímu rozvoji.

Cílem bakalářské práce je podat přehled o současné situaci v krytých plaveckých bazénech, prozkoumat možnosti pohybových aktivit tělesně a smyslově postižených a zjistit zájem provozovatelů sportovních zařízení o rekonstrukci tohoto stavu.

1 TEORETICKÁ ČÁST

Jakkoliv postižený jedinec má kromě zdravotních obtíží i svízelnou pozici ve sféře společenské, a to obzvláště tehdy, je-li jeho porucha viditelná, omezuje-li ho v pohybu a možnostech společenských kontaktů. Sport handicapovaných má významnou a specifickou úlohu, která má své aspekty: zdravotní, psychologické a sociální. Se sportem se setkáváme nejen u zdravých jedinců, ale využívá se i ve všech formách prevence chorob a také jako součást terapie.

„Handicap“ je slovo, které pochází z prostředí dostihového sportu. „Ruka v klobouku“ označuje los. Později se začal tento termín u lidí označovat jako „zátěž“ nějakého onemocnění, tělesné vady, postižení. Hovoří se tedy o znevýhodnění některých osob oproti jiným osobám – většinou bez vlastního zavinění (daném genetickými, vrozenými či v průběhu života působícími faktory sociálními a sociálně psychologickými). (Štech aj., 1997)

1.1 Smyslová postižení

O sluchu a zraku se většinou hovoří jedním dechem. Všeobecně byly považovány za základní smyslové orgány, které umožňují rozhodující komunikační vztahy.

Ucho však bývá jako smyslový orgán často podceňováno a hluchota se ve srovnání se slepotou pokládá za menší zlo.

Vidění zprostředkovává lidem maximum informací o vnějším světě a zrak je tedy tím nejcennějším smyslovým orgánem v životě člověka. (Künzel, 1990)

1.1.1 Ztráta zraku – slepota (amauróza)

Slepota může být vrozená nebo může vzniknout následkem onemocnění. Možné je i oslepnutí pouze jednoho oka nebo jen některých částí sítnice. Existuje řada příčin – zákal oční čočky nebo za normálních okolností průhledného sklivce. Změny sítnice narušují vnímání

světelného podnětu citlivými receptory. Světlo sice projde okem, není však vnímáno čípky a tyčinkami. Při centrální slepotě oko reaguje na všechny podněty, ale postižený přesto nevidí. (Künzel, 1990)

Slepota je neschopnost jedince vnímat zrakem. Rozlišuje se úplná (absolutní) slepota s neschopností vnímat světlo a slepota praktická, při níž je zrak zachován, ale v míře nedostatečné k běžným životním činnostem. Vrozená slepota je často spojena s jinými poruchami a může být důsledkem vrozených nemocí nebo poškození zárodku během nitroděložního života. K příčinám získané slepoty patří úrazy, krvácení do sítnice a jiné cévní příhody, některé oční záněty, těžký zelený zákal (glaukom), onemocnění sítnice (retinopatie) vznikající např. při cukrovce, odchlípení sítnice (amotio retinae), otrava methanolem aj.

V celkové činnosti slepého jedince nabývá zvýšené důležitosti vnímání jinými analyzátory, zejména analyzátozem sluchovým a taktilně kinestetickým (citlivým na dotek a pohyb). Hovoří se o jevu „smyslové kompenzace“ či moderněji o „smyslové reorganizaci“. (Damajka, 2002)

Rozlišujeme různé typy onemocnění zraku:

1. Zelený zákal (glaukom)

Příčinou je zvýšení nitroočního tlaku. Řasnaté těleso neustále vylučuje tekutinu – komorový mok, který vyplňuje prostor mezi rohovkou a duhovkou. Reakce se objevují v celém organismu: silné bolesti hlavy, nevolnost, zvracení, zvláštní barevné vidění apod. předpoklady jsou patrně dědičné, ale přímá dědičnost neexistuje. (Künzel, 1990)

Může se vyskytovat v každém věku od útlého dětství až do stáří. Podstatou léčby je snižování nitroočního tlaku. Používají se oční kapky, popř. některé vnitřně podané léky snižující tvorbu komorové vody. V některých případech se provádí operace. Včasné zahájení a pečlivě prováděná léčba umožní nemoc zastavit a zabránit tak těžkému porušení zraku či dokonce slepotě. Vzniklá poškození však již nelze odstranit. (Damajka, 2002)

2. Šedý zákal (katarakta)

Šedý zákal je zkalení čočky, které se většinou vyskytuje u osob vyššího věku. Někdy bývá už vrozený. Může nastat i v důsledku cukrovky, očních zánětů, následkem poranění, při tetanu apod. (Künzel, 1990)

3. Retinopatie

Nezánětlivé onemocnění sítnice. Důsledek řady onemocnění (většinou cukrovky a vysokého krevního tlaku, ale i krevních chorob, revmatických onemocnění, toxických vlivů včetně některých léků aj.). Vzniká poškození krevních cév vyživujících sítnici a v těžkých případech při ní dochází až ke krvácení do sítnice a sklivce se závažnou poruchou zraku až slepotou. Počáteční příznaky nejsou nápadné, proto se vyšetření očního pozadí provádí preventivně u cukrovky a vysokého tlaku. V léčbě se používá např. laser, u pokročilých stadií s krvácením je často nutná operace. (Damajka, 2002)

4. Změny sítnice

Na oku se projeví také generalizované změny stěn krevních cév nebo krvácení. Prokazatelné změny cév očního pozadí mohou být také následkem dlouhodobé cukrovky. Zvláštní význam má vyšetření očního pozadí pro diagnostiku mozkového krvácení, mozkových edémů (městnání tekutiny), mozkových nádorů apod. Zvýšeným nitrolebším tlakem je zrakový nerv vtlačen do oční koule – opačný jev než u glaukomu – vniká tak „městnavá papila“, otok zrakového nervu. (Künzel, 1990)

5. Odchlípení sítnice (amotio retinae)

Odloučení sítnice oka od spodní pigmentové vrstvy, přilehlé k cévnatce. Nejčastěji vzniká následkem tupého úderu do oka, ale i nepřímým otřesem oka, např. při pádu na hlavu, při úderu do hlavy apod. (Damajka, 2002)

6. Anomálie lomu

Jsou velmi časté a je o snížení ostrosti vnímaných obrázků na sítnici. U krátkozrakých je oční koule příliš dlouhá nebo lomivost čočky příliš velká. U dalekozrakých vzniká obraz „za“ sítnicí, protože oční koule je buď krátká, nebo lomivost čočky příliš malá. Pohled do blízka velmi unavuje, protože oční svalstvo je nadměrně namáháno.

Anomálie lomu nemusí vždy postihnout obě oči ve stejné míře. (Künzel, 1990)

7. Zánět spojivek (konjunktivitida)

Zánět spojivek je patrně nejčastějším očním onemocněním. Bývá vyvolán bakteriemi, viry, dráždivými látkami, mechanickým drážděním, alergiemi apod. Je provázána zarudnutím a bolestivostí jak spojivky víčka, tak spojivky oční koule. Typické je i „slzení“ očí. (Künzel, 1990)

8. Šilhavost (strabismus)

Člověk vidí binokulárně. Binokulární vidění umožňuje „hloubkové“ vidění. Do mozku přecházejí najednou dva odlišné obrazy. Následkem může být krátkodobá bolest hlavy nebo nevolnost. Při šilhání je souhra svalů obou očí narušena. (Künzel, 1990)

9. Ječné zrno

Je následkem akutního zánětu žláz na okraji víčka. Zpravidla se vyléčí bez jizev. Propichování je nebezpečné, a to nejen pro možnost poranění, ale i zavlečení infekce. (Künzel, 1990)

1.1.2 Hluchota (surditas)

Těžká porucha až ztráta sluchu znemožňující příjem zvukových informací. Postihuje jedno nebo obě uši. Příčinou jsou vrozená onemocnění, vlivy některých toxických látek a léků. Akustické trauma, záněty ucha či CNS, náhlé cévní příhody v oblasti vnitřního ucha, těžké formy otosklerózy aj.

Rozlišujeme různé typy onemocnění sluchu:

1. Převodní porucha sluchu

Porucha převodu zvuku ze zevního ucha na ucho vnitřní, obvykle ve středním uchu. Pacient slyší lépe vysoké tóny než nízké.

2. Percepční porucha sluchu

Porucha vlastního vnímání zvuku ve vnitřním uchu, sluchovém nervu nebo v příslušných oblastech mozku. Pacient slyší hůře vysoké tóny, resp. šepot ve srovnání s hlasitou řečí.

(Damajka, 2002)

3. Nedoslýchavost

Vyšší tóny jsou slyšet buď hůře nebo dokonce vůbec ne. Sluch ovlivňuje dlouhodobé působení hluku. Jakmile jednou dojde k porušení sluchu způsobené hlukem, nedá se už odstranit. (Künzel, 1990)

4. Otokleróza

Ke ztrátě sluchu vede i zvláštní onemocnění, při kterém dochází k postupné přestavbě kosti v oblasti labyrintu a k „zacementování“ třmínku. Eventuelního zlepšení sluchu lze docílit operací. (Künzel, 1990)

5. Zánět středního ucha

Zánětlivé změny středního ucha jsou buď chronické nebo akutní. Může vzniknout zavlečením infekce ze zevního ucha. Onemocnění má různé projevy. Obvykle je provází zvýšená teplota, bolest ucha, porucha slyšení, silná malátnost. (Künzel, 1990)

6. Katar Eustachovy trubice

Následkem rýmy, zánětu nosních dutin, zvětšených hltanových mandlí nebo zduření sliznice může dojít k „ucpání“ Eustachovy trubice a tím ke zhoršení ventilace ucha. (Künzel, 1990)

1.2 Základní charakteristika tělesně postižených

Podle oblasti poruchy:

1) CNS

- Mozek
 - Mozková obrna
 - Úrazy hlavy
 - Cévní mozková příhoda
 - Roztroušená skleróza
- Mícha
 - Poranění míchy
 - Spina bifida
 - Roztroušená skleróza

2) Periferní nervový systém

- Poruchy vláken motoneuronů
 - Poliomyelitis
 - Guillan – Barré syndrome
 - Myasthenia gravis

3) Periferní oblasti

- Klouby - Arthritis
- Kosti - Amputace
- Svaly - Arthrogryposis
 - Svalové dystrofie

1.2.1 Poranění mozkové tkáně

Poranění mozkové tkáně může způsobit poruchy pohybových i smyslových funkcí. Závažnost tohoto defektu závisí na specifické oblasti tkáně, která je postižena a jakým způsobem tato porucha nastala

- **Dětská mozková obrna (DMO)**

Dětská mozková obrna je porucha hybnosti a vývoje hybnosti. Vzniká v nejranějším věku na podkladě poškození mozku před porodem (např. nemocí matky v těhotenství), při porodu (např. těžký porod) nebo v raném dětství (např. zánět mozku). Projevuje se buď křečovitým napětím jedné, dvou nebo všech končetin, jindy naopak ochabnutím svalstva nebo mimovolnými nepotlačitelnými pohyby, které ruší volní pohyby postiženého dítěte někdy tak silně, že ztěžují až znemožňují vykonávat zamýšlené činnosti.

Mozková obrna není nakažlivé ani progresivní onemocnění. Následky tohoto postižení není možné zcela vyléčit. (Damajka, 2002)

DMO je souhrnný název pro několik specifických typů onemocnění, které se od sebe liší v určitých příznacích. Podle místa postižení rozlišujeme tři základní druhy této poruchy:

- spastická forma DMO
- dyskinetická forma
- cerebellární forma

Podle částí těla, které jsou při DMO paralyzovány a podle odlišení centrálních a periferních poruch rozlišujeme následující stupně:

- Obrny: • **paréza** - neúplná obrna
- **plegie** - úplná obrna

- Obrny podle lokalizace poškození: • **centrální**
- **periferní**

Odlišení obrn je uvedeno v tabulce 1 a rozdělení obrn v tabulce 2. (Klusoňová a Pitnerová, 2000)

Tab. 1 Orientační odlišení centrální a periferní obrny

	periferní	centrální
svalový tonus	snížený - vymizelý	zvýšený, spastický, tuhý, stažený sval
odpor proti pasivnímu pohybu	chybí	zvýšený
svalová atrofie	výrazná a rychle vznikající	není
šlachové reflexy	snížené - vymizelé	zvýšené
trofické změny v postižené oblasti (atrofie kůže, snížené prokrvení)	výrazné	otoky, změny v prokrvení

Monoparéza - plegie	postižení jedné končetiny nebo její distální části, může být centrálního i periferního původu
Hemiparéza - plegie	postižení poloviny těla pravé nebo levé, centrálního původu, nejčastěji na podkladě cévní příhody
Kvadruparéza - plegie	postižení všech čtyř končetin, vzniká na podkladě míšní léze v oblasti krční páteře. Příčina je nejčastěji traumatická
Paraparéza - plegie	postižení obou dolních končetin při transverzální míšní lézi, většinou traumatického původu

• Cévní mozková příhoda (CMP)

Postižení určitého okrsku mozkové tkáně na podkladu poruchy cév, tj. jejich neprůchodnosti.

Dva typy:

- ~ Ischemická – céva v mozku je trvale zúžená, při zvýšeném nároku dochází k hypoxii.
- ~ Herorrhagická – vzniká při náhlém porušení cévy vedoucí do mozku, což má za následek krvácení a hypoxii mozkové tkáně s následným bezvědomím a určitým stupněm ochrnutí.

Projevy jsou od dočasných poruch hybnosti a řeči až po bezvědomí, ochrnutí a smrt. Příčinou bývá ateroskleróza mozkových tepen často v kombinaci s vysokým tlakem krve. Příčinou krvácení může být i aneurysma některé mozkové tepny. (Damajka, 2002)

• Mozkové záněty

Různé druhy, nejčastěji jsou vyvolány mikrobiálními činiteli. Toto onemocnění probíhá zpravidla dvoufázově. V první fázi vnikne mikrob do krve a objevují se příznaky podobné chřipce s horečkou. Ve druhé fázi, kdy pronikl již choroboplodný činitel do mozku,

se objevují vysoké teploty, třesy, ochrnutí končetin, mozečkové poruchy, mimovolné pohyby. Většinou vymizí jednotlivé příznaky po odeznění nemoci, někdy přetrvává slabost končetin, může se též vyvinout epilepsie. (Damajka, 2002)

• **Mozková embolie**

Způsobuje nedokrvenost části mozku a odumření mozkové tkáně zaklíněním embolu, pohybujícím se krevním proudem. U mozkové embolie bývá většinou postižena horní končetina více než dolní. (Damajka, 2002)

• **Parkinsonova nemoc**

Onemocnění nervového systému (bazálních ganglií mozku), jehož nápadným příznakem je převážně třes. Současně je zvýšená svalová ztuhlost, pohybová chudost, maskovitý obličej, změněná řeč a chůze (s nebezpečím pádu). Příčina není známa, na vzniku se podílí např. oxidativní poškození buněk. Podstatou je porucha metabolismu některých látek v mozku. Existují léky, které mohou zmírnit její příznaky. (Damajka, 2002)

• **Degenerativní onemocnění mozku**

Projevuje se až v průběhu individuálního života. Začátek onemocnění bývá nenápadný a plíživý. Jednotlivé příznaky se začínají objevovat postupně, pozvolna však narůstají. (Damajka, 2002)

• **Stavy po mozkových nádorech**

I po úspěšně provedených operacích zpravidla zůstávají následky v pohybové oblasti. (Damajka, 2002)

• **Vrozené poruchy ve vývoji lebky**

Jsou to vzácnější vady, které mají za následek vrozený rozštěp lebky. Rozlišují se tři stupně postižení. U nejtěžšího stupně není vytvořena lebeční klenba a nejsou vyvinuty mozkové hemisféry, takže novorozenec není životaschopný. Průvodním jevem středního jevu jsou obrny různého druhu a stupně, které vyžadují komplexní nápravně pohybovou péči. (Damajka, 2002)

• Úrazy hlavy

Dopravní nehodovost stále narůstá a s ní se zvyšuje i počet zraněných s nitrolebečním poraněním, zejména se zhmožděním mozku a dlouhodobým bezvědomím, jež vede k poúrazovým psychickým změnám, které bývají i trvalé.

Při úrazech mozku bývá postižena hybnost, většinou jedné poloviny těla, někdy i obou. (Damajka, 2002)

1.2.2 Poruchy míchy a periferních nervů

• Mícha

K porušení míchy dochází většinou jen při těžkých úrazech, vzniká ochrnutí dolní poloviny těla (paraplegie) v rozsahu závislém na výšce poškození míchy. Při poruše míchy v krční oblasti dochází i k ochrnutí horních končetin (quadriplegie – ochrnutí všech čtyř končetin, samozřejmě i trupu). Ochrnutí postihuje i svěrače konečníku a močového měchýře (inkontinence – neudržení moči a stolice).

Léčba je dlouhodobého charakteru, v příznivých případech může být obnova všech postižených funkcí. V méně příznivých případech, při úplném nebo rozsáhlejším porušení míchy, je ochrnutí trvalé. Takto postižení lidé jsou odkázáni na invalidní vozík. (Damajka, 2002)

• Spina bifida - rozštěp páteře

Rozštěp páteře vznikly nesprávným uzavřením páteřního kanálu, nejčastěji v bederní krajině, někdy bývá překryt neporušenou kůží, někdy je zjevný.

Je to defekt vrozený s velmi nepříznivou prognózou. Vyvolává částečnou až úplnou obrnu dolních končetin a obrnu svěračů. (Damajka, 2002)

• Roztroušená skleróza (RS)

Chronické onemocnění centrálního nervového systému vyvolané poškozením obalů nervových vláken. Postihuje osoby spíše mladšího a středního věku. Příčina onemocnění není známá, předpokládá se účast neznámého viru a autoimunitní poškození. Příznaky RS závisejí na poškozeném místě v nervové soustavě a mohou být velmi pestré (poruchy chůze, citlivosti,

řeči, zraku, močení, těžké obrny aj.). Průběh je kolísavý, střídají se období klidu s náhlými zhoršeními. Ta jsou často vyprovokována i běžným onemocněním a nachlazením, před nimiž se proto nemocný musí chránit a která musí velmi pečlivě vyléčit. Těžký průběh nemoci může vést až k invaliditě. Zkouší se řada léčebných postupů, ale žádný zatím nedokáže nemoc vyléčit. Některé prostředky jsou nadějně alespoň z hlediska zmírnění průběhu.

Ani otázka dědičnosti není úplně jednoznačná. Víme, že pro člověka, v jehož rodině má někdo roztroušenou sklerózu, vzniká lehce zvýšená možnost onemocnění touto chorobou. (Damajka, 2002)

• **Poliomyelitis - dětská obrna**

Infekční onemocnění způsobené virem, který poškozuje oblasti páteřní míchy odpovědné za svalový pohyb. Dětská obrna je prudké nakažlivé onemocnění CNS, jehož původcem je virus. Také toto onemocnění může vést k ochrnutí.

Díky očkování dětí se v dnešní době u nás toto onemocnění téměř nevyskytuje. (Damajka, 2002)

• **Guillainův- Barrého syndrom (GB)**

Zánětlivé onemocnění nervových kořenů, které se projevuje porušenou citlivostí a hybností končetin. Obvykle následuje po chřipkovém onemocnění či jiné infekci, které zřejmě chorobu iniciují. Po několika týdnech dochází většinou k uzdravení, jen někdy choroba postupuje dále a postihuje i dýchací svaly. (Damajka, 2002)

• **Myasthenia gravis (MG)**

Onemocnění charakterizované výraznou svalovou slabostí, která někdy vede až k neschopnosti pohybu. Projevuje se dvojitým viděním (okohybné svaly), poruchou řeči apod. Závažnou komplikací je postižení dýchacích svalů. Podstatou je autoimunitní porucha s autoprotilátkami proti oblasti nervosvalového přenosu. Někdy bývá spojena s onemocněním brzlíku, jehož odstranění může nemoc zlepšit, dále se v léčbě používají kortikoidy a imunosupresiva, neostigmin a jemu podobné látky.

Při těžších formách této nemoci je využíván vozík. (Damajka, 2002)

1.2.3 Postižení kloubů, kostí a svalů

Do skupiny tělesných postižení periferní oblasti, které nejsou způsobeny poruchami v nervové tkáni, patří defekty kloubů, kostí a svalů. Jedná se o rozličné formy artritidy, amputace končetin a svalové onemocnění arthrogryposis. (Damajka, 2002)

• Arthritis – Artritida

Arthritis je zánětlivé onemocnění kloubů. Projevuje se otokem, zčervenáním, bolestí, omezením pohybu, přičemž ne vždy jsou všechny příznaky přítomny.

Nejběžnějšími formami jsou osteoartritida a revmatoidní artritida.

~ Osteoartritida

Zánět kostí a kloubů různých druhů, např. hnisavý, tuberkulózní, znetvořující apod.

Osteoartritida je progresivní, nezvratné onemocnění. Ženy jsou postiženy častěji než muži.

~ Revmatoidní artritida

Zánětlivé, nikoliv vzácné onemocnění kloubů postihující častěji ženy. Projevuje se bolestmi kloubů a jejich otokem s nebezpečím pozdějšího vzniku deformit a znehybnění. Onemocnění často začíná v období přechodu na drobných kloubech ruky a zápěstí, později mohou být postiženy i ostatní klouby. Chronická nemoc nejasného původu, kterou nelze zcela vyléčit, ale ve většině případů se daří ji zpomalit nebo zastavit. Používají se různá antirevmatika, soli, lázeňská léčba a rehabilitace. (Damajka, 2002)

• Amputace

Operativní odnětí části těla, končetiny nebo její části.

Výkon se provádí až tehdy, není-li již naděje na záchranu příslušné části těla a dochází-li k ohrožení celého organismu, např. rozsáhlou snětí či zhoubným nádorem.

Postižení jedinci používají různé pomůcky k lokomoci, záleží na místě a rozsahu odňaté části. Nejčastěji používané jsou protézy, hole, berle a invalidní vozík u starších osob s oboustrannou amputací. (Damajka, 2002)

• Vady páteře

Poměrně časté jsou různé druhy vad v zakřivení páteře. Vadné držení těla se vyznačuje buď změnami v zakřivení páteře nebo labilním nestálým držením těla. Skutečné deformity páteře se vyznačují trvalostí a stálostí.

Páteř se může deformovat v rovině sagitální. Při této vadě jsou typická kulatá záda. Tato vada bývá ovlivněna chorobami horních cest dýchacích, svalovou ochablostí po déle trvajícím onemocnění, myopatií, dětskou obrnou i dalšími chorobami.

Deformace v rovině frontální jsou o mnoho čtenější a projevují se bočním vychýlením od středové roviny. Jsou to **různé druhy skolióz**. Vznikají nejčastěji v době puberty v souvislosti se zrychleným růstem. Je to vážné onemocnění pohybového aparátu, které vyžaduje včasnou diagnózu a intenzivní léčbu. Nejtěžší je skolióza fixovaná, kterou nelze vyrovnat ani aktivním ani pasivním pohybem. U tohoto stupně již existují druhotné změny na obratlích, svalech a vazech. Tento stupeň může být ještě výraznější, když jsou meziobratlové klouby zcela znehybněné a projevují se značné nervové obtíže. Zároveň je narušena činnost plic a ztížena srdeční činnost. (Damajka, 2002)

• Svalová dystrofie

Degenerativní onemocnění svalů, často dědičně ovlivněné. Jeho příčina není dosud známá. Začíná většinou v dětství (častěji jsou postiženi chlapci) a probíhá u různých případů různě rychle. Pro svalovou dystrofii je typické, že kosterní svalstvo postupně atrofuje, ubývají svalová vlákna a vyhasínají svalové reflexy. Místo nich se vytváří funkčně bezcenné vazivo s nesteroidní velikou příměsí tuku. K charakteristickým projevům nemoci patří kolébavá kachní chůze, prohnutý stoj s vystrčeným břichem a s odstávajícími lopatkami, při nepříznivém průběhu se postižený přestává postupně samostatně pohybovat, potřebuje trvalé ošetřování a obsluhu a je odkázán na vozík a lůžko. Ihned od počátku vyžaduje systematickou aktivní a pasivní léčebnou tělesnou výchovu, odpovídající medikamentózní léčbu a přiměřenou pravidelnou pohybovou činnost.

Rozlišují se různé typy svalové dystrofie, podle toho, které svaly jsou postiženy na počátku onemocnění. Nejznámější je typ skapulohumerální Erbův a typ Duchenneův lumbopelvický.

~ Typ skapulohumerální Erbův

Již název říká, že svalová dystrofie postihuje nejprve svalstvo lopatkové a svalstvo paže. Později se onemocnění šíří dále směrem k periférii horních končetin a na svalstvo zádové i na svalstvo kořenů dolních končetin.

~ Duchenneův typ lumbopelvický

Zpočátku jsou postiženy svaly zádové a hýžďové a brzy se objevuje nápadné zbytnění v oblasti lýtkového svalstva, podmíněné přírůstkem tuku. Proces se dále šíří na ostatní svaly trupu, a konečně i na svalstvo horních končetin.

Příčina nemoci není známá, ale určitě se na jejím vzniku podílejí poruchy hormonální a metabolické. V mnoha případech jde o dědičné onemocnění. (Damajka, 2002)

1.3 Význam plavání pro zdravotně postižené

Plavání patří mezi nejfrekventovanější sporty jak v prevenci, tak i v terapii. Jeho efekt je v nadlehčujícím působení vodního prostředí, dále ve fyzikálním a chemickém vlivu vody, ale i v relativně souměrném zatěžování svalstva celého těla. Nelze opomenout ani vlhkost vzduchu nad vodní hladinou. Vodní prostředí působí snížením gravitace a hydrostatickým vztlakem i teplotou. Závažným faktorem je teplota vody. Při využívání vody jako doplnění terapie u nemocných se pohybuje kolem 30 °C. (Kučera a Dylevský, 1999)

- Výhodou plavání je:** - stimulace neuromuskulární koordinace s aerobní složkou svalové práce
- ovlivňování posturální muskulatury
 - zvýšení vytrvalecké zdatnosti
 - ovlivňování pohyblivosti, dále jako kompenzační aktivita při poruchách osy páteře i vývoje některých velkých kloubů.
 - rovnoměrnost zatěžování svalstva a to především velké svalové skupiny, čímž zlepšuje prokrvení tkání
 - účinek hydrostatického tlaku odlehčující páteř a celý podpůrný aparát
 - prospěšnost pohybovému aparátu, díky vodorovné poloze těla
 - rozvoj kloubní pohyblivosti
 - rozvoj dýchacího ústrojí
 - stimulace činnosti vegetativních orgánů, především srdce a plic
- (Bělková-Preislerová, 1988)

Znalost zvláště zatěžovaných oblastí a rizik při plavání patří k povinnostem každého, kdo doporučuje nebo zdravotně zajišťuje plavecký trénink. Například v ramenní oblasti – proc. coracoideus a acromion (svalový úpon), dále vnitřní postranní vaz kolena (plavecké koleno), ušní a nosní dutiny a riziko postižení očí vodou.

Kontraindikace plavání:

- chronické záněty středoušní včetně perforace bubínku,
- alergie na chlór se zaměřením na záněty spojivek a bronchiální astma,
- u stylu „motýlek“ poruchy osy a vývoje páteře,
- u starších jedinců, hypertoniků, jedinců s oběhovou nedostatečností a pokročilou aterosklerózou je nutné pozvolné ochlazení a zákaz skoků do vody a potápění.

(Kučera a Dylevský, 1999)

1.3.1 Změny tělesné teploty

Pohyb v chladné vodě představuje pro člověka značný tepelný výdej, přičemž významný podíl na ztrátách tělesného tepla v chladné vodě má samotné plavání. Rektální teplota (T_r) při něm klesá více než v klidu, a při pobytu ve vodě s teplotou $5\text{ }^{\circ}\text{C}$ je uváděn v klidu pokles T_r za 20 minut o $1,2\text{ }^{\circ}\text{C}$, při plavání o $1,8\text{ }^{\circ}\text{C}$. Ve vodě chladnější než $10\text{ }^{\circ}\text{C}$ nelze udržet pozitivní tepelnou bilanci organismu delší dobu. Uvádí se, že voda o teplotě $18\text{ }^{\circ}\text{C}$ představuje u většiny osob hranici, pod kterou klesá T_r rychleji při plavání než v klidu.

Největší ztráty tepla jsou na partiích krku, v oblasti kolem sternu, na laterálních plochách hrudníku a v tříselných krajinách.

Ochrana proti tepelným ztrátám probíhá dvěma způsoby – zvětšením izolačních schopností povrchu těla a termogenezí.

V současné době jsou všeobecně uznávané tři hlavní reakční typy chladové aklimatizace:

1. **metabolická** – spočívá ve zvýšené tvorbě tepla,
2. **izolační** – tvorba tepla zůstává stejná a zvyšuje se izolace (vázokonstrikce),
3. **hypotermické** – tvorba tepla ani vázokonstrikce se nezvyšuje, dochází k poklesu rektální teploty. Organismus se adaptuje na nižší tělesnou teplotu.

(Kučera a Dylevský, 1999)

1.4 Výstavba zařízení

V mnoha zemích byly přijaty zákony, které projektantům a stavitelům veřejných budov, včetně sportovních zařízení, ukládají za povinnost zpřístupnit budovy postiženým osobám.

Neustále je zdůrazňováno, že projektování budov s ohledem na potřeby postižených lidí od samého počátku, zlepši kvalitu budov pro všechny uživatele. Uvedu několik příkladů:

- tam kde snadno projede osoba pohybující se na vozíku, snadno projede i dětský kočárek,
- snížení hladiny hluchosti a rezonance prostorů určených pro zrakově a sluchově postižené ocení i ostatní uživatelé a diváci, zvláště v krytých plaveckých bazénech, kde úroveň hluchosti může být neúměrně vysoká,
- společné šatny, převlékárny a sprchy rodinného typu mohou využívat rodiny, skupiny tělesně a mentálně postižených nebo jejich rodiny,
- jasné a zřetelné značení ocení nejen zrakově postižení, ale všichni uživatelé,
- vnitřní úpravy určené pro vozíčkáře budou zvláště vhodné pro děti a starší osoby.

V této kapitole jsou uvedeny informace z knihy Evropská charta sportu pro všechny: postižené osoby, 1996.

Tato část rekapituluje hlavní doporučení obecně platné ve fázi projektování. Měla by pomoci provozovatelům plaveckých bazénů při úpravě budovy, o kterých se výslovně nejedná v dalších částech. (viz příloha č. 4)

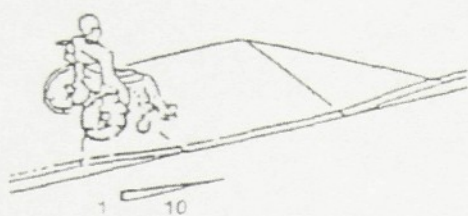
1.4.1 Venkovní přístupy

1. Všeobecné požadavky

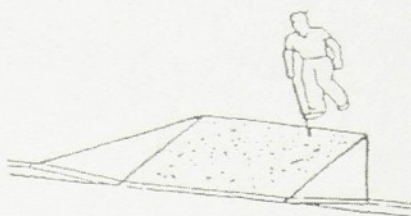
Přístupové cesty ke vchodům by měly být zbaveny všech překážek, např. laviček, odpadních košů apod. Vchod by měl být chráněn přístřeškem. Chodníky by v těchto místech měly být sníženy na úroveň vozovky.

Venkovní cesty pro pěší by měly být rovné a upravené, dobře osvětlené a s jasně označenými okraji. Zábradlí slouží jako opora. Vyvýšené obrubníky jsou někdy považovány za nebezpečné, především pro zrakově postižené.

Na přechodech pro chodce by měl být chodník svažítý. Maximální sklon: 10% (viz obr. 1a). Odlišná povrchová úprava umožní rozpoznat toto místo dotekem (viz obr. 1b).

1a

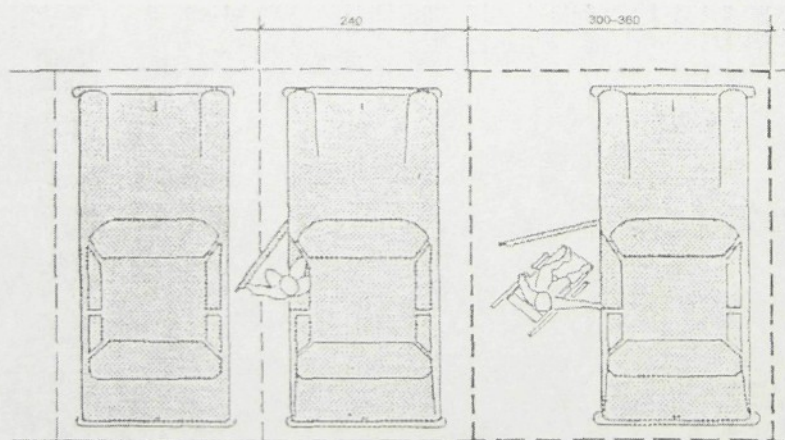
1b

Obr 1a, b: Snížení chodníku u přechodu pro chodce

2. Parkování

Parkovací místa by měla být jasně označená a umístěna co nejblíže vchodu do budovy, nikdy ne déle než 40 m. (viz obr. 2)

- a) Nejméně 1 z 25 parkovacích míst by mělo být vyhrazeno pro vozidlo postižené osoby.
- b) Rozměry: šířka minimálně 3,00 m, délka minimálně 6,00 m.
- c) Umístění: blízko vchodů a nejlépe na krajích parkoviště.
- d) Všechna rezervovaná místa by měla být zřetelně označena mezinárodními symboly ICTA pro postižené (viz příloha č. 1).
- e) Zajistit přístřešky.

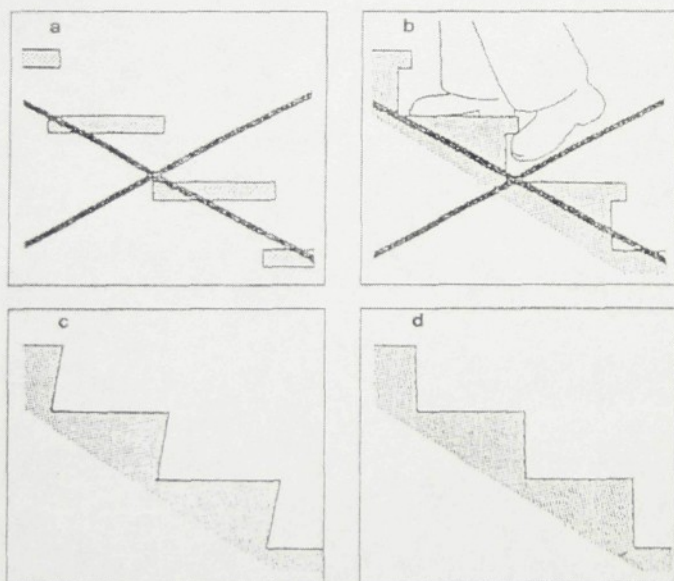
Obr. 2: Parkování

3. Rampy (vně i uvnitř zařízení)

- a) Šířka: minimálně 1,20 m.
- b) Sklon: maximálně 6%.
- c) Rampy by měly mít souvislé zábradlí po obou stranách s maximální výší 0,90 m.
- d) Vodící lišty: tam kde je rozdíl v úrovni větší než 0,20 m, měly by být instalovány vodící lišty 0,10 m vysoké.
- e) Rampy by měly být zakončeny pevným a neklouzavým povrchem.
- f) Kanalizační drenáže a odpady by měly být překryty mřížkami s příčkami ve vzdálenosti maximálně 5 cm.
- g) Pokud není možné instalovat rampu, může být použit jednoduchý schod.

4. Schodiště a schody (vně i uvnitř zařízení)

- a) Schody by měly být povoleny v místech, která by jinak vyžadovala rozsáhlé úpravy.
- b) Schody by měly být vyšší než 0,18 m s minimální hloubkou 0,27 m. Okraje by měly mít kontrastní barvu.

Obr. 3: Profily schodů z hlediska postižených:

- a) nebezpečné
- b) nevhodné
- c) vhodné
- d) správné

- c) Všechna schodiště by měla být dobře viditelná se zábradlím na každé straně.
- d) Pokud je schodiště široké, je nutné instalovat přídatné středové zábradlí.
- e) Tam, kde schodiště představuje jedinou přístupovou cestu, by měla být instalována zdvihací plošina.

5. Dveře

- a) Otáčivé dveře jsou neprůchodné.
- b) Nouzové východy by měly splňovat stejná kritéria jako vchody.
- c) Dvojité dveře by měly být nejméně 2 m široké. Nejméně jedny vchodové dveře musejí být volně průjezdné a alespoň 80 cm široké.
- d) Vedle dveřní kliky by měla být volná stěna alespoň v šíři 0,50 m.
- e) Venkovní zvonek by měl být umístěn nejvýše 1,30 m nad zemí.
- f) Prahy by neměly vyčnívat nad rovinu podlahy.
- g) Vzdálenost mezi dveřmi řazenými za sebou by měla být nejméně 2,00 m.
- h) Zádveří by mělo být dostatečně prostorné.

1.4.2 Vnitřní zařízení

1. Chodby

- a) Šíře nejméně 1,40 m a měly by být opatřeny madly ve výši 90 cm.
- b) Podlahy by měly mít neklouzavý povrch.
- c) V dlouhých chodbách by měla být odpočívadla.
- d) Pro postižené osoby by měl být přístupný nejméně jeden telefon.

2. Vnitřní dveře

- a) Skleněné dveře by měly být označeny barevnými pruhy ve výši očí a dolní část by měla být chráněna před nárazy vozíků.
- b) Kde je to možné, měly by být instalovány dveře s automatickým otevíráním.

3. Výtahy

Nejméně jeden výtah by měl být přístupný postiženým osobám.

- a) Výtahové kabiny: minimální rozměry by měly být – hloubka 1,40 m
šířka 1,10 m
- b) Dveře kabiny by měly být posuvné.
- c) Nainstalovat „alarm“ a telefon v maximální výšce 1,20 m.

1.4.3 Vnitřní úpravy

1. Osvětlení

Pro zrakově postižené je důležité:

- zabránit oslnění z instalovaných světelných zdrojů, oken a lesklých povrchů,
- instalovat různé osvětlení v různých částech sportovního zařízení,
- zajistit stejnou kvalitu osvětlení i v přidružených prostorách.

2. Kontrasty

Aby se vyhovělo potřebám zrakově postižených, je třeba používat kontrastní barvy, povrchy a materiály rozlišitelné hmatem a dotekem na všech okrajích. Dále u dveří, klik, rukojetí skříněk, vypínačů jiných ovládacích prvků.

3. Akustika

Pro sluchově postižené je třeba vyvinout úsilí ke snížení ozvěny na minimum. To znamená:

- snížit kapacitu prostoru pro daný sport na minimum,
- použít povrch absorbující zvuk,
- snížení výšky stropů.

Dřevo představuje zvláště vhodný materiál, je dobrým zvukovým i tepelným izolátorem a vytváří příjemnou atmosféru.

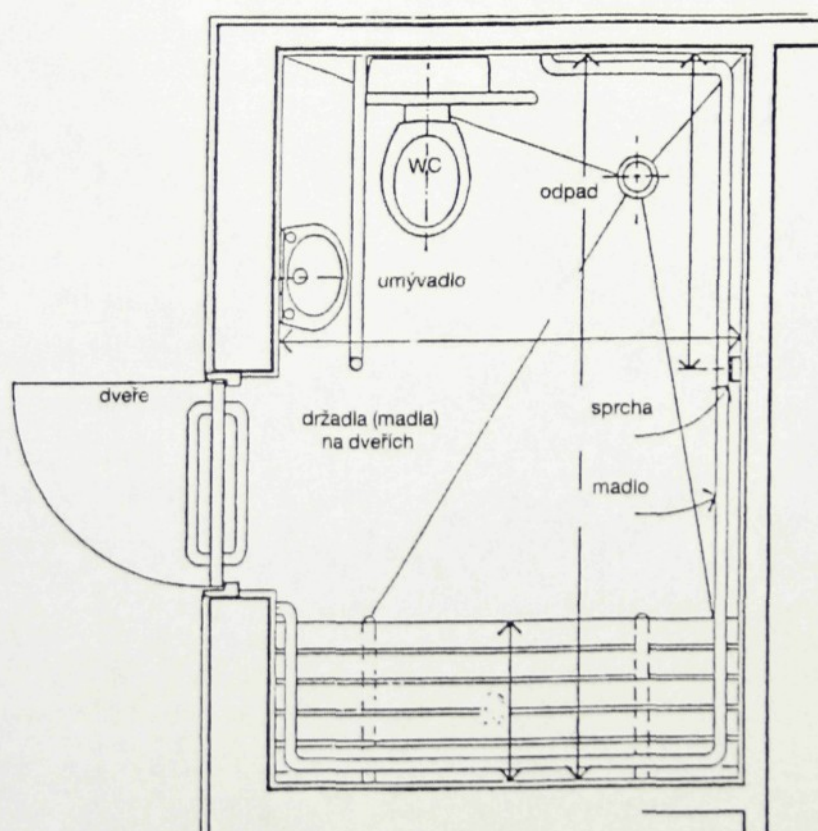
4. Komunikační prvky

Zřetelné a jasné značení je důležité pro zrakově i sluchově postižené, vozíčkáře a mírně mentálně postižené. Značení musí být srozumitelné, logické a provedené velkými znaky, nejlépe černou barvou na žlutém podkladě.

5. Šatny

Zařízení šatny pro postižené viz obr. 4.

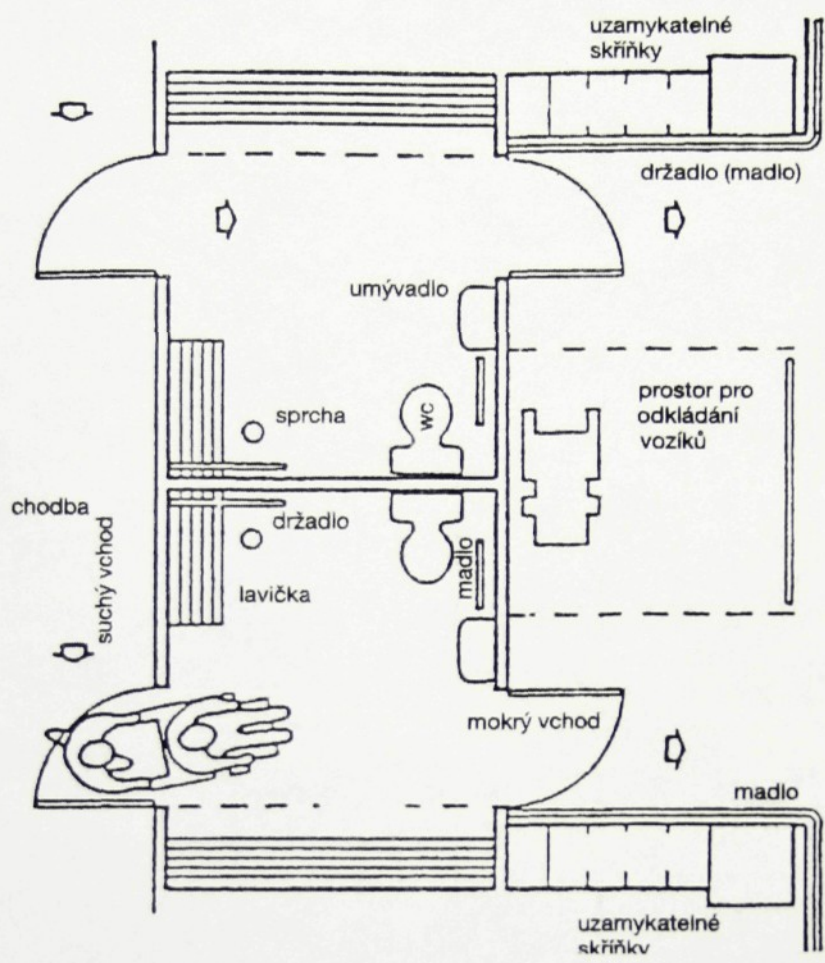
- a) Dveře by se měly otevírat ven nebo dovnitř doprava.
- b) Ideální rozměr vnitřních prostor: 2x2 m.
- c) Podél vnitřních stěn šatny by měla být umístěna madla ve výši 0,90 m.
- d) Ke stropu by měla být připevněna žerd', použitelná k přitažení se.
- e) Podlahy by měly být neklouzavé a bez rohoží.
- f) Šatna by měla být vybavená lavicí.

Obr. 4: **Zařízení šatny**

Jestliže jsou k dispozici skříňky, měly by být různých rozměrů a umístěné v různé výšce. Ve smíšených šatnách rodinného typu mohou být uzamykatelné skříňky uvnitř. Šatny rodinného typu viz obr. 5.

Věšáky na šaty by měly být ve výšce 1,30 – 1,40 m.

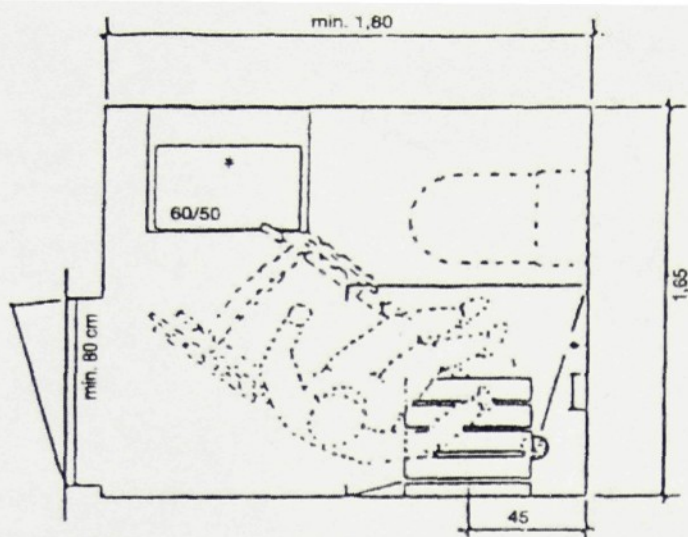
Obr. 5: Návrh rodinné šatny s odděleným „suchým“ a „mokrým“ vchodem

6. Sprchy

Sprchová kóje by měla být vybavena následovně (viz obr. 6 a 7):

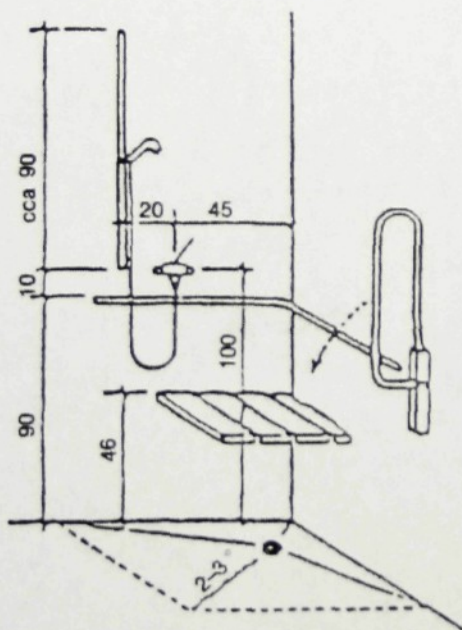
- a) Rozměry: šířka - 1,65 m
- Hloubka - 1,80 m

Závěsné dveře by se měly otvírat směrem ven z kabinky.

Obr. 6: Plánek sprchové kóje pro postižené

- b) V prostoru sprch by neměly být žádné prahy ani schody.
- c) Doplnková sprchová tryska by měla být instalována maximálně ve výši 1,40 m.
- d) Pevná madla by měla být umístěna ve výšce 0,90 m a 0,50 m.

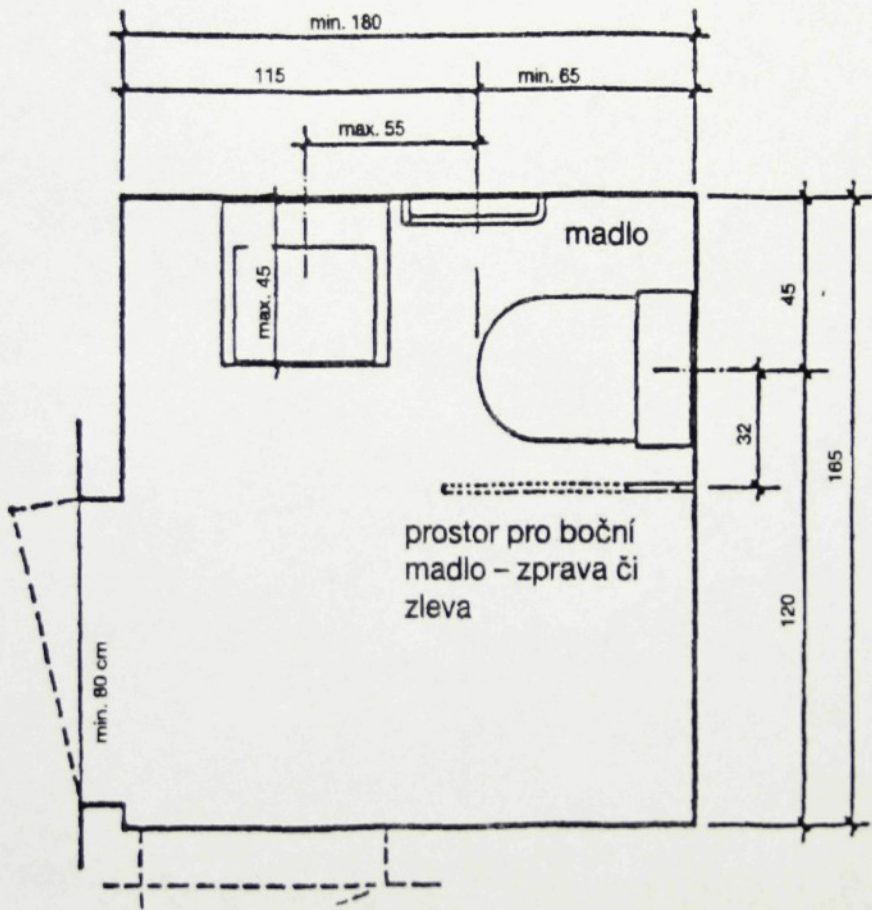
Obr. 7: Sprchová jednotka pro postižené

- e) Na stěně pod sprchou by mělo být připevněno sklápěcí sedátko.
- f) Pro snadné přemísťování by měla být k dispozici pojízdná sedátka.

7. Toalety

Toalety pro postižené by měly být vždy ve stejných prostorách jako toalety běžné.

- a) Kabinka by měla být tak prostorná, aby byl možný přístup k toaletní míse: zepředu, ze strany, z různých úhlů. Minimální rozměry jsou uvedeny na obr. 8.
- b) Výška toaletní mísy se sedátkem by měla být 46 cm.
- c) Podlaha by měla být z neklouzavého materiálu a bez volných neupevněných předložek.
- d) Uvnitř by mělo být umyvadlo, a to nejlépe tak, aby bylo dosažitelné i z toaletní mísy.
- e) Pánské mušle pro uživatele vozíků by měly být instalovány přibližně ve výšce 40 cm.

Obr. 8: Varianta vhodná k uspořádání toalety

8. Vypínače a elektrické zásuvky

Vypínače osvětlení, zásuvky a ovladače přístrojů by měly být umístěny ve výšce 1 m.

Vysoušeče vlasů by měly být upraveny tak, aby vyhovovaly sedícím osobám, nejvhodnější jsou výškově nastavitelné fény.

9. Vozíky

Tam, kde se vozíky k činnosti právě nepoužívají, by měl být odkládací prostor nebo univerzální vozíky.

1.4.4 Plavecké bazény

1. Okraje bazénů

Nejběžnější okraje bazénů je standardní přepadový žlábek se zakrytými odpadovými kanálky. Doporučuje se výška okraje na úrovni hladiny.

- Výhody:**
- snadnější vstup o vody i výstup z vody,
 - vynaložené síly horních končetin při výstupu z vody,
 - snazší užívání umělých pomůcek,
 - méně schůdků mezi okrajem a dnem bazénu.

- Nevýhody:**
- okraj bazénu je méně zřetelný, což může být nebezpečné pro zrakově i tělesně postižené,
 - plavci mohou mít obtíže s odhadem.

2. Teplota vody v bazénu

Požadovaná teplota vody by se měla měnit v závislosti na typu postižení i v závislosti na typu činnosti. To se uskutečňuje v rehabilitačních centrech, nikoliv v plaveckých bazénech.

3. Madla

V plaveckých bazénech jsou nezbytně nutná souvislá madla, aby se předešlo uklouznutí na mokré podlaze.

4. Vstup do bazénu

Zábradlí na schůdcích, které vedou do bazénu, bývají nestejně výšky. Jako nejvhodnější vstup do bazénu se jeví postupně se svažující schody se zábradlím po obou stranách nebo kombinace schodů a rampy umístěné na mělčím konci bazénu.

1.5 Možnosti zlepšení a adaptace

Co mohou manažeři zařízení udělat, aby již stávající budovy více vyhovovaly potřebám postižených? Následující seznam je výčtem základních a obvykle levných a snadno proveditelných změn, které mohou velkou měrou přispět ke zlepšení přístupnosti zařízení pro postižené osoby. Tam kde finanční zdroje jsou omezené, je nutné zakotvit priority těch úprav, které budou nejvíce potřebné.

Informace v této kapitole byly čerpány z knihy Evropská charta sportu pro všechny: postižené osoby, 1996.

a) Venkovní přístupy a parkoviště

- jednoduché úpravy již existujících prostor a jejich vybavení, vyznačení parkovacích míst,
- položení nájezdových ramp, přechody přes obrubníky, apod.

b) Vchody

- parkování,
- přístřešky nad vchody,
- instalace zábradlí, madel,
- tlačítka zvonků u vchodu k přivolání pomoci.

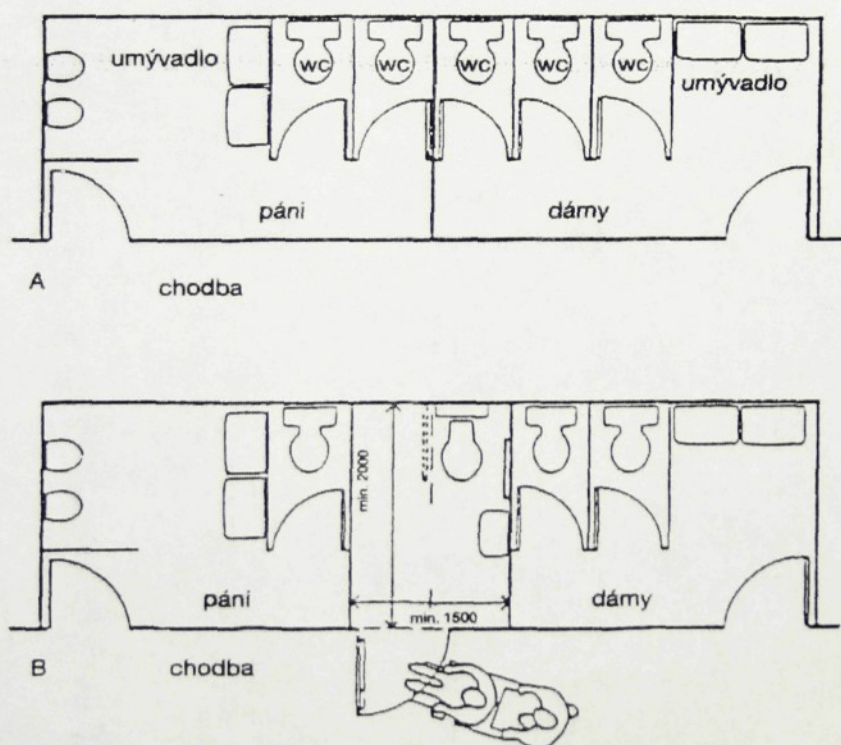
c) Vnitřní provoz

- šířka dveří:
 - minimálně 80 cm široké
 - závěsy
- odstranění vyčnívajících prahů dveří,

- kliky dveří a vypínače ve výšce 1,00 m nad úrovní podlahy,
- jestliže není možná úprava schodiště, instalovat výtah nebo zvedací plošinu pro vozíky,
- instalace zřetelného značení,
- instalace komunikačních systémů,
- zlepšení osvětlení,
- zlepšení akustiky,
- instalace madel nebo držadel podél chodeb,
- zajistit prostor pro postižené diváky.

d) Šatny a jejich vybavení

- adaptace některých šaten, toalet a sprch tak, aby byly použitelné pro vozíčkáře,
- zřídit prostornou smíšenou toaletu pro obě pohlaví a několik šaten rodinného typu – na každém podlaží zřídit jednu takovou toaletu (viz obr. 9).

Obr. 9: Uspořádání veřejných toalet

e) Plavecké bazény

- zlepšit akustiku,
- průchody brouzdališti a úpravy prostorů sprch,
- vybavení univerzálními vozíky do sprch,
- zajistit odkládací prostor pro vozíky v šatnách a ve vlastním bazénu
- zřídit vhodný vstup do vody (schůdky se zábradlím, mechanické zdviže),
- opatřit okraje bazénu kontrastními dlaždicemi.

Požadavky k užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace stanovuje a podrobněji upřesňuje vyhláška č. 369/2001 Sb. Tu vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 10. října 2001 (viz příloha č. 1).

e) Plavecké bazény

- zlepšit akustiku,
- průchody brouzdališti a úpravy prostorů sprch,
- vybavení univerzálními vozíky do sprch,
- zajistit odkládací prostor pro vozíky v šatnách a ve vlastním bazénu
- zřídit vhodný vstup do vody (schůdky se zábradlím, mechanické zdviže),
- opatřit okraje bazénu kontrastními dlaždicemi.

Požadavky k užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace stanovuje a podrobněji upřesňuje vyhláška č. 369/2001 Sb. Tu vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 10. října 2001 (viz příloha č. 1).

2 CÍLE, ÚKOLY A HYPOTÉZY PRÁCE

2.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem této bakalářské práce je prozkoumání současné situace v krytých plaveckých bazénech ve Středočeském a Libereckém kraji z hlediska možností tělesně, zrakově a sluchově postižených a zjistit názory provozovatelů sportovních zařízení na tuto problematiku.

Z cílů bakalářské práce vyplývají tyto úkoly:

- osobně či pověřenou osobou navštívit kryté plavecké bazény ve městech Středočeského a Libereckého kraje
- charakterizovat a zhodnotit sportovní zařízení z pohledu tělesně, zrakově a sluchově postiženého
- zjistit názory provozovatelů na možnosti sportovních aktivit handicapovaných osob v jejich sportovním zařízení
- porovnat jednotlivá zařízení z hlediska bezbariérových možností

2.2 Hypotézy

1. Myslíme si, že většina sportovních zařízení nemá bezbariérový přístup do objektu, bazénu a sociálního zařízení, tudíž nejsou přizpůsobena handicapovaným osobám.
2. Předpokládáme, že většina plaveckých bazénů nemá ve své nabídce programy pro handicapované klienty.
3. Domníváme se, že provozovatelé krytých plaveckých bazénů mají kladné názory na poskytování služeb pro zdravotně postižené osoby, ale překážkou je především výše finančních prostředků.

3 METODICKÁ ČÁST

3.1 Popis použitých metod

Na uspokojení informačních potřeb je možné použít sekundární a primární výzkum.

Sekundární výzkum

Sekundární informace neslouží přímo pro cíl vyšetřování, ale byla už nasbírána k jiným účelům. Dělí se na vnitřní údaje, které pochází z vnitřku organizace a na vnější údaje, které pochází z výsledků jiných průzkumů.

Primární výzkum

Primární informace si opatřujeme pro další podrobnější a přesnější informace. Údaje se získávají přímo v terénu, od subjektů, o které se zajímáme. Primární šetření je shromažďováno těmito metodami:

- dotazování
 - osobní rozhovory
 - zjevný standardizovaný
 - zjevný nestandardizovaný
 - skrytý nestandardizovaný
 - skrytý standardizovaný
 - telefonické rozhovory
 - poštovní dotazníky (ankety)
- pozorování
 - osobní
 - mechanické (skryté kamery)
- pomocí experimentu

(Strnad a Dědková, 1996)

V našem šetření jsme použili především **osobní rozhovor zjevný nestandardizovaný**, v jednom případě **telefonický rozhovor** a ve třech případech **poštovní dotazování** z přímého průzkumu a dále **osobní pozorování**.

Osobní rozhovor zjevný nestandardizovaný umožňuje položit otázky ve volném pořadí a záznam odpovědí. Respondentovi je znám účel rozhovoru.

Telefonní rozhovor umožňuje klást doplňující otázky, ale dotazování musí být stručné a neosobní.

Poštovní dotazování zajišťuje informace posláním otázek. Otázky musí být srozumitelné, neintimní a z oblasti, kterou respondent zná.

Osobní pozorování sleduje vybavenost, aniž bychom se dotazovali. (Kunčar, 1992)

3.2 Charakteristika souboru

Průzkum se týká Středočeského a Libereckého kraje, podle nového regionálního rozdělení (viz příloha č. 2). Zahrnuje areály významnější i méně významné, ve větších i menších městech či obcích, bazény ve vlastnictví měst, sportovních klubů, či různých společností. Snahou bylo prozkoumat celou uvedenou oblast. Velikost vzorku je v našem případě 24 plaveckých bazénů. Jedná se o bazény v těchto okresech: Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily, Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha východ, Příbram, Rakovník.

3.3 Vlastní šetření

Metoda pozorování

Jednalo se o osobní návštěvu bazénů ve Středočeském a Libereckém kraji. V posouzení jednotlivých plaveckých bazénů byla hodnocena míra vhodnosti zařízení na návštěvu tělesně, zrakově a sluchově postiženého zákazníka, dle předem připraveného formuláře (viz příloha č. 3).

Kde nebylo možné provést osobní prohlídku plaveckého bazénu byla o podání informací požádána kompetentní osoba.

Metoda dotazování

Pomocí ústního a telefonického rozhovoru byly zástupcům plaveckých bazénů kladeny otázky. (viz kapitola „4.2 Metoda zjevného nestandardizovaného rozhovoru“ nebo příloha č. 3)

Respondenti byli vedeni k vlastnímu hodnocení sportovního střediska z hlediska vhodnosti pro handicapované. Cílem dotazování bylo zjistit představu respondentů o možnostech pohybových aktivit ve vlastních plaveckých bazénech.

Dále byl veden osobní rozhovor s odborníci, která se zdravotně postiženými pracuje.

3.4 Způsob vyhodnocení

Všechny sledované položky analýzy jednotlivých krytých plaveckých bazénů najdeme v tabulce číslo 3 kde jsou námi ohodnoceny 5ti stupňovou škálu, která je před tabulkou vysvětlena. Odpovědi respondentů sledovaných sportovních zařízení na čtyři otázky, které jim byly položeny jsou zaznamenány v tabulce číslo 4 a následně procentuelně vyhodnoceny. Jelikož se jedná o sběr informací od 24 respondentů, jedná se o rozhovor zjevný nestandardizovaný, jehož závěry mají relativní hodnotu.

4.1 Charakteristika plaveckých bazénů

V této kapitole je provedena základní charakteristika všech navštívených plaveckých bazénů a jejich vlastní hodnocení (viz tab. 3).

Byla zjišťována a hodnocena možnost vstupu do objektu i k jednotlivým funkčním jednotkám sportovních zařízení, sledovali jsme vhodnost okraje bazénu pro snadný přechod do vody a vhodnost sociálního vybavení. Sledovali jsme také zda má jednotlivý bazén výstražné zařízení (rozhlás, světelná výstraha) pro případný poplach.

Vzhledem k tomu, že poskytování služeb těžce tělesně postiženým je na úpravy nejnáročnější, zabýváme se v hodnocení hlavně těmito úpravami.

Sluchově postižení nepotřebují žádné úpravy jelikož jsou při využívání bazénu prakticky bez omezení.

V celém zkoumaném regionu nebyl jediný bazén vhodný pro samostatnou návštěvu nevidomých osob (problémy jsou i s doprovodem, často je doprovázen partnerem opačného pohlaví, ale tam kde není samostatná šatna s nimi nemůže do těchto prostor). Zákon pamatuje na zrakově postižené osoby v nedostatečné míře a řeší víceméně pouze přístupové komunikace.

Vysvětlivky k tabulce 3:

- ***** - vyhovující, možnost samostatné návštěvy
- **** - vhodné, doporučuje se doprovod
- *** - dobré, překážky se dají překonat s doprovodem
- ** - nevhodné, je nutné provést několik úprav, pouze s doprovodem
- * - zcela nevhodné, i s doprovodem je velmi těžké bariéry překonat

Tab. 3 Hodnocení plaveckých bazénů

Město	Přístup k bazénu	Vstup do vlastního bazénu	Sociální zařízení	Výstražné značení	
				Rozhlas	Světelné
Česká Lípa	***	***	**	Ano	Ne
Jablonec nad Nisou	****	*****	*****	Ano	Ne
Jilemnice	****	***	**	Ano	Ne
Liberec, Ještědská sp. s.	***	***	****	Ano	Ne
Liberec, ZŠ Františkov	*	**	**	Ano	Ne
Stráž pod Ralskem	***	***	**	Ano	Ne
Turnov	***	***	**	Ano	Ne
Benešov u Prahy	**	***	**	Ano	Ne
Brandýs nad Labem	***	***	**	Ano	Ne
Hořovice	**	*	**	Ne	Ne
Kladno	***	***	***	Ano	Ne
Kolín	***	***	**	Ano	Ne
Kralupy nad Vltavou	***	**	**	Ne	Ne
Kutná Hora	****	****	***	Ano	Ne
Mělník	****	***	*****	Ano	Ne
Mladá Boleslav	**	***	**	Ano	Ne
Neratovice	****	*****	*****	Ano	Ne
Nymburk, ČSTV sp. cen.	***	***	**	Ano	Ne
Nymburk, TJ Lokomotiva	***	***	**	Ano	Ne
Příbram	****	***	****	Ano	Ne
Rakovník	***	***	**	Ano	Ne
Říčany	*	*	**	Ne	Ne
Slaný	*****	*****	*****	Ano	Ne
Tuchlovice	****	**	***	Ano	Ne

4.1.1 Liberecký kraj

Česká Lípa

Adresa: Barvířská 2690

Telefon: 0425/ 82 54 20-1

Provozovatel: SWISSBAU spol. s r. o.

Přístup k bazénu: K dispozici jsou dvě parkoviště – přední vchod cca 70 m a zadní vchod cca 30 m od bazénu, místa vyhrazena nejsou. Je nutné překonat obrubník, na schodech je nájezdová rampa.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina s horním přepadem, do vody vedou svislé schůdky s madly. ZTP mají vstup do bazénů a sauny zdarma. Od února jsou organizována cvičení a plavání pro ZTP.

Sociální vybavení: Veřejná šatna s neklouzavou podlahou a dřevěnou lavicí uprostřed. Sprcha přístupná, ale nevhodná. WC neupravené pro TTP s umyvadlem.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha – není.

Ostatní: Vypínače jsou příliš vysoko. Vysoušeče, odkládací prostor pro vozík a univerzální vozík nejsou.

Celkové hodnocení: Dobrý přístup, pouze s doprovodem.

Jablonec nad Nisou

Adresa: Čechova 4204

Telefon: 0428/ 71 31 19

Provozovatel: Plavecký bazén o. p. s.

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 5 m bez vyhrazených míst pro TTP.

Typ bazénu: 25m s osmi plaveckými drahami - při rekonstrukci nově odizolován a obložen keramickými obklady, vodní hladina s horním přepadem, do vody vedou svislé schody.

Zvláštní vstup mimo vstupní turnikety. Pro TTP je k dispozici mobilní zařízení pro spouštění do vody (jeřáb).

Sociální vybavení: Šatna rodinná, která je vybavena madly podél stěn místnosti, žerdí k přitažení, neklouzavou podlahou a lavičkou. Sprcha a WC jsou součástí šatny. Sprcha je dobře přístupná, na stěně je sedátko s madly. WC je v odpovídající výšce a rovněž dobře přístupné.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha – není.

Ostatní: Vypínače odpovídají výšce jen v příslušných šatnách, nastavitelné vysoušeče nejsou. Odkládací prostor pro vozíky a univerzální nejsou.

Celkové hodnocení: **Vhodný pro TTP**, možnost samostatné návštěvy, ale **doporučuje se doprovod.**

Jilemnice

Adresa: Jungmanova 156

Telefon: 0432/ 544 068

Provozovatel: SPORTOVNÍ CENTRUM Jilemnice

Přístup k bazénu: Parkoviště je přímo u bazénu, místa nejsou vyhrazena. Přístup do budovy je bezbariérový.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina s horním přepadem, do vody vedou svislé schůdky.

Sociální vybavení: Veřejná šatna s madly podél stěn, neklouzavá podlaha. Sprcha a WC snadno přístupná s neklouzavou podlahou.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Ostatní: Vypínače neodpovídají výšce. K dispozici jsou nastavitelné vysoušeče a odkládací prostor pro vozíky. Univerzální vozík není.

Celkové hodnocení: **Dobře přístupný pro TTP s doprovodem.**

Liberec

Adresa: Tržní náměstí 1338

Telefon: 048/ 510 30 10

Provozovatel: Ještědská sportovní společnost s. r. o.

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 100 m, nemá žádná vyhrazená místa, po domluvě lze parkovat vedle hlavního vchodu na prostorném chodníku. Dále se lze domluvit s provozovatelem zda by neumožnil otevřít vrata z boku bazénu, odkud se lze dostat přímo k šatně, která je speciálně upravená.

Typ bazénu: 50 m, vodní hladina s horním přepadem, do vody vedou svislé chromované schůdky.

Sociální vybavení: Speciálně upravená šatna se nachází v posilovně, ze které je možný bezbariérový vstup k bazénu. WC a sprcha je vybavena pro TTP.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha – není.

Ostatní: Je vymezen odkládací prostor pro vozíky, univerzální k dispozici není. Výška vypínačů a nastavitelné vysoušeče neodpovídají požadavkům.

Celkové hodnocení: Vhodné pro TTP s doprovodem.

Liberec

Adresa: Vojanova 38

Telefon: 048/ 525 03 04

Provozovatel: ZŠ Františkov

Přístup k bazénu: Parkoviště není, do budovy vede asi 15 schodů. Uvnitř bazénu jsou neodstranitelné prahy, tudíž není možný bezbariérový přístup.

Typ bazénu: 25 m, přepadový žlábek pod úrovní 15 cm, do vody vedou svislé schůdky. Speciální škola pro tělesně postižené v Liberci zde provádí výuku pro své žáky.

Sociální vybavení: Šatny jsou vybaveny pouze dřevěnými lavicemi a věšáky. Sprcha a WC jsou vybaveny pro žáky školy, tedy nevyhovují TTP.

Výstražné zařízení: Rozhlas ani světelná výstraha nejsou.

Ostatní: Vypínače jsou vysoko. Vysoušeče, odkládací prostor pro vozík a univerzální vozík nejsou.

Celkové hodnocení: Označuji tento bazén jako **nevhodný pro TTP**.

Stráž pod Ralskem

Adresa: Máchova 203

Telefon: 0425/ 84 35 63

Provozovatel: PANDA APORT

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 30 m, libovolný počet vyhovujících míst, chodník je svažité, ale překážkou jsou schody.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina s horním přepadem, do vody vedou svislé schody s madly. V bazénu se provádí seznamovací výuka pro mentálně postižené.

Sociální vybavení: Bazén je po rekonstrukci – osvětlení, ochozy, toalety, šatny. Přesto je rodinná šatna, sprcha a WC klasicky vybavena.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha – není.

Ostatní: Odkládací prostor pro vozíky není, k dispozici je univerzální vozík. Vypínače jsou příliš vysoko. Je možné využít nastavitelných vysoušečů.

Celkové hodnocení: Areál je vhodný pouze s doprovodem, jelikož budova obsahuje překážky - schody.

Turnov

Adresa: Jana Palacha 804

Telefon: 0436/ 322 240

Provozovatel: Plavecký bazén Turnov

Přístup k bazénu: Parkoviště je přímo u bazénu, ale vyhrazená místa nemá. Vstup do objektu je bez větších překážek.

Typ bazénu: 16,5 x 6 m, vodní hladina je s horním přepadem a do vody vedou svislé schůdky.

Sociální vybavení: Veřejná šatna, sprcha a WC jsou klasicky vybaveny a neodpovídají požadavkům pro TTP.

Výstražné zařízení: Rozhlas ani světelná výstraha nejsou.

Ostatní: Vypínače neodpovídají výšce. Vysoušeče, odkládací prostor pro vozíky a univerzální vozík nejsou.

Celkové hodnocení: Dobře přístupný pro TTP s doprovodem.

4.1.2 Středočeský kraj

Benešov u Prahy

Adresa: Černoletská 2047

Telefon: 0301/ 723 191

Provozovatel: Plavecký bazén Benešov

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 50 m, vyhrazená místa nemá. Při vstupu do budovy jsou překážky – schody.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina je s horním přepadem, do vody vedou svislé schůdky. Bazén navštěvují TTP pravidelně, ale neorganizovaně.

Sociální vybavení: Veřejná šatna je klasicky vybavena. Sprchy a WC jsou snadno dostupné, ale také klasicky vybavené.

Ostatní: Vypínače neodpovídají výšce. K dispozici jsou nastavitelné vysoušeče a prostor uložení vozíků. Univerzální vozík není.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Celkové hodnocení: Dobře přístupný pro TTP s doprovodem.

Brandýs nad Labem

Adresa: Kostelecká 1776

Telefon: 0202/ 80 44 00-2

Provozovatel: ČSTV SPORTCENTRUM

Přístup k bazénu: Cca 100 m je vzdálené parkoviště bez vyhrazených míst pro ZTP.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina s horním přepadem. Do vody vedou svislé schůdky.

Sociální vybavení: Veřejná šatna s neklouzavou podlahou a lavicí. Sprcha a WC nevyhovující.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Ostatní: Vypínače jsou vysoko, vysoušeče nejsou. Odkládací prostory pro vozík a univerzální vozík nejsou.

Celkové hodnocení: Nepříliš vhodný, pouze s doprovodem.

Hořovice

Adresa: Klostermannova 1253

Telefon: 0316/ 51 20 23

Provozovatel: Plavecký bazén Hořovice

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 10 m, nemá vyhrazená místa. Před vstupem do budovy jsou schody se zábradlím.

Typ bazénu: 25 m, bez přepadového žlábků, schody jsou svislé.

Sociální vybavení: Veřejná šatna, sprcha a WC mají neklouzavou podlahu, jinak neodpovídají požadavkům pro TTP.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ne, světelná výstraha - není.

Ostatní: Vypínače neodpovídají výšce. K dispozici jsou vysoušeče, odkládací prostor pro vozíky a jeden univerzální vozík.

Celkové hodnocení: Nepříliš vhodné pro TTP i s doprovodem.

Kladno

Adresa: Sportovců 818

Telefon: 0312/ 62 43 31

Provozovatel: Plavecký bazén Hořovice

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 10 m, je vymezeno 5 míst pro ZTP. Před budovou jsou schody, v budově rovněž.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina s horním přepadem, do vody vedou svislé schůdky. Bazén je každou sobotu pronajímán organizací pro zrakově postižené osoby.

Sociální vybavení: Veřejná šatna je veřejná s neklouzavou podlahou a lavicí z PVC. Sprcha a WC standardně vybavená.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Ostatní: K dispozici jsou nastavitelné vysoušeče. Vypínače neodpovídají výšce. Odkládací prostor pro vozík a univerzální vozík nejsou.

Celkové hodnocení: Vhodný pro TTP s doprovodem.

Kolín

Adresa: Masarykova

Telefon: 0321/ 721 359

Provozovatel: Technické služby města Kolín, s. r. o.

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 30 m, které má 80 míst, ale žádné není vyhrazené pro ZTP. Objekt obsahuje překážky.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina s horním přepadem. Do vody vedou svislé schůdky.

Sociální vybavení: Veřejná šatna, sprcha a WC standardního vybavení, neklouzavá podlaha.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Ostatní: K dispozici jsou nastavitelné vysoušeče, vypínače jsou relativně nízko. Odkládací prostory pro vozíky a univerzální vozík nejsou.

Celkové hodnocení: Nepříliš vhodný, pouze s doprovodem.

Kralupy nad Vltavou

Adresa: Cukrovar 1089

Telefon: 0205/ 726 089

Provozovatel: Plavecký bazén Kralupy nad Vltavou

Přístup k bazénu: Parkoviště nemá vyhrazená místa. Po domluvě je možné parkovat před budovou. V objektu jsou časté překážky – schody.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina je pod úrovní cca 10 cm. Do vody vedou svislé schůdky.

Sociální vybavení: Šatna je veřejná i rodinná bez požadovaného vybavení. Sprcha a WC taktéž nevyhovující.

Výstražné zařízení: Rozhlas a světelná výstraha nejsou.

Ostatní: Vypínače jsou vysoko, nastavitelné vysoušeče vyhovují. Odkládací prostor pro vozík není, univerzální vozík ano.

Celkové hodnocení: Nepříliš vhodný, pouze s doprovodem.

Kutná Hora

Adresa: Čáslavská 198

Telefon: 0327/ 512 041, 513 865

Provozovatel: Tělovýchovná jednota SPARTA Kutná Hora

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 50 m, vyhrazená místa nejsou. Přístup do objektu a pohyb v bazéně je prakticky bezbariérový, překážky jsou odstranitelné nebo snadno překonatelné.

Typ bazénu: 25 x 12,5 m a 12,5 x 8 m, vodní hladina s horním přepadem. Do vody vedou svislé schůdky.

Sociální vybavení: Veřejná šatna, sprcha a WC standardního vybavení, neklouzavá podlaha.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Ostatní: Vypínače a vysoušeče nevyhovující, univerzální vozík není. K dispozici je odkládací prostor pro vozíky.

Celkové hodnocení: Vhodný pro TTP s doprovodem.

Mělník

Adresa: Řípská

Telefon: 0206/ 628 856-7

Provozovatel: Ing. Antonín David

Přístup k bazénu: Přibližně 20 m před bazénem je parkoviště s dostatečnou kapacitou vyhrazených míst. Chodník před budovou je svažité. Bazén je vybaven plošinou pro TTP což umožňuje bezbariérový přístup a pohyb v objektu.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina s horní přelivovou hranou. Do vody vedou svislé chromované schůdky. Dvakrát týdně jsou vyhrazeny hodiny pro TP.

Sociální vybavení: Speciálně upravená šatna s madly podél stěn, žerdí k přitážení a plastovou židlí. Součástí šatny je WC a sprcha s madly a sprchovým sedátkem.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Ostatní: Vypínače jsou dostatečně nízko, vysoušeče nejsou. V šatně je odkládací prostor pro vozíky, univerzální vozík není.

Celkové hodnocení: Vyhovující, možnost samostatné návštěvy.

Mladá Boleslav

Adresa: Palackého ul. 223

Telefon: 0326/ 320 938, 321 059

Provozovatel: TJ Sokol Mladá Boleslav

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 50 m a má 3 vyhrazená místa. Objekt obsahuje několik nepřekonatelných schodů a neodstranitelné prahy.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina s přepadovým žlábkem pod úrovní cca 15 cm. Do vody vedou svislé schůdky. Bazén navštěvují 3x týdně zřakově postižení s doprovodem.

Sociální vybavení: Veřejná šatna s dřevěnou lavicí. Sprcha a WC nevyhovující pro TTP.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Ostatní: Vypínače jsou vysoko, lze zapůjčit ruční vysoušeče. Odkládací prostor pro vozík je, univerzální není.

Celkové hodnocení: Nevhodný pro TTP.

Neratovice

Adresa: Náměstí Republiky 435

Telefon: 0206/ 682 725

Provozovatel: Plavecký bazén s. r. o.

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 15 m, bez vymezených míst. Při vstupu do objektu nejsou žádné překážky, v objektu malé překážky jsou.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina s horním přepadem. Do vody vedou snižující se schůdky s madly. Bazén spolupracuje s organizací „Paraple“ a několik sluchově postižených osob se podílí na činnosti plaveckého bazénu.

Sociální vybavení: Veřejná šatna standardního vybavení. Sprcha a WC snadno dostupná. WC upraveno pro TTP.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Ostatní: Vypínače jsou vysoko, nastavitelné vysoušeče vyhovují. Odkládací prostor a univerzální vozík je.

Celkové hodnocení: **Vhodné**, možnost samostatné návštěvy, ale **doporučuje se doprovod**.

Nymburk

Adresa: Sportovní 1802

Telefon: 0325/ 513 861-5

Provozovatel: ČSTV Sportovní centrum Nymburk

Přístup k bazénu: Cca 400 m vzdálené parkoviště s dostatečnou kapacitou míst. Bazén obsahuje bariéry - bude realizována plošina na překonání výškového rozdílu mezi úrovní bazénu a podlahou v šatnách (cca 1 m rozdíl).

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina s horním přepadem, na některých místech madla kolem bazénu. Do vody vedou svislé schůdky.

Sociální vybavení: Šatna s neklouzavou podlahou a lavicí. Sprcha a WC standardně zařízená.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Ostatní: Vypínače jsou relativně nízko, nastavitelné vysoušeče jsou k dispozici. Odkládací prostor pro vozík a náhradní vozík je.

Celkové hodnocení: **Vhodný pro TTP s doprovodem.**

Nymburk

Adresa: Boleslavská 319

Telefon: 0325/ 512 843

Provozovatel: TJ Lokomotiva Nymburk

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 50 m, 3 vymezená místa pro ZTP.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina s horní přepadovou hranou. Do vody vedou svislé schůdky.

Sociální vybavení: Veřejná šatna, sprcha a WC zastaralého vybavení.

Ostatní: Vypínače jsou vysoko. Vysoušeče, odkládací prostor pro vozíky a univerzální vozíky nejsou.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Celkové hodnocení: **Nepříliš vhodné pro TTP i s doprovodem.**

Příbram

Adresa: Legionářů 378

Telefon: 0306/ 621 384

Provozovatel: Technické služby města Příbram

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 20 m, kapacita míst je veliká, ale vyhrazená místa pro ZTP nejsou. Objekt neobsahuje schody.

Typ bazénu: 25 m vnitřní, 50 m venkovní (pouze v létě), vodní hladina s horním přepadem. Do vody vedou svislé schůdky.

Sociální vybavení: Speciálně upravená šatna se sprchou a WC.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Ostatní: Vypínače jsou vysoko, vysoušeče nejsou. Odkládací prostor pro vozík je, univerzální vozík není.

Celkové hodnocení: Vhodné, doporučuje se doprovod.

Rakovník

Adresa: nábřeží Dr. Beneše 2354

Telefon: 0313/ 518 246

Provozovatel: Plavecký bazén Rakovník

Přístup k bazénu: Bazén parkoviště nemá. Před objektem nejsou překážky, v budově jsou jen minimální.

Typ bazénu: 25 m, vodní hladina s horním přepadem. Do vody vedou svislé schůdky. Bazén navštěvují pravidelně ZTP.

Sociální vybavení: Veřejná šatna staršího vybavení. Sprcha a WC pro TTP nevhodná.

Výstražné zařízení: Rozhlas – ano, světelná výstraha - není.

Ostatní: Vypínače jsou vysoko, vysoušeče jsou k dispozici. Odkládací prostor pro vozík a univerzální vozík nejsou.

Celkové hodnocení: Dobře přístupný pro TTP s doprovodem.

Říčany

Adresa: Černokostelecká 422

Telefon: 0204/ 60 49 60

Provozovatel: PRATOLSTAV s. r. o., Hotel HORIZONT

Přístup k bazénu: Cca 30 m je vzdálené parkoviště, které nemá vymezená místa pro ZTP.

Typ bazénu: 15 x 5 m, bez přepadového žlábků. Do vody vedou svislé schůdky.

Sociální vybavení: Velmi malá šatna se sprchou a WC. Sprcha s madly.

Výstražné zařízení: Rozhlas a světelná výstraha nejsou.

Ostatní: Vypínače jsou vysoko, vysoušeče nejsou. Odkládací prostory pro vozík nejsou, univerzální ano.

Celkové hodnocení: Nevhodný i s doprovodem.

Slaný

Adresa: Lacinova 1721

Telefon: 0314/ 52 64 42

Provozovatel: Víceúčelová sportovní hala Slaný s. r. o.

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 10 m kde je vyhrazeno jedno místo. K přepravě z parkoviště před vestibulem slouží kromě bočního schodiště i hydraulická plošina.

Typ bazénu: 25 m, ke vstupu do vody slouží kromě snižujících se schodů s madly také hydraulický zvedák. Bazén navštěvují ZTP pravidelně.

Sociální vybavení: Speciálně upravená šatna s neklouzavou podlahou a s lavicí z PVC. Sprcha je vybavena madly podél stěn a sedátkem na stěně. WC je taktéž speciálně upravené pro ZTP.

Ostatní: Vypínače neodpovídají výšce. Vysoušeče a univerzální vozíky nejsou k dispozici. Místo k odkládání vozíku není vymezené.

Celkové hodnocení: Vyhovující pro ZTP, možnost samostatné návštěvy.

Tuchlovice

Adresa: Hřbitovní 630

Telefon: 0312/ 657 176, 0602/ 238 194

Provozovatel: paní Helena Beránková

Přístup k bazénu: Parkoviště je vzdáleno cca 30 m, kde jsou 4 vyhrazená místa. Při vstupu do objektu nejsou velké překážky. Uvnitř bazénu je minimum překážek, které jsou někde (díky instalaci ramp) snadno překonatelné.

Typ bazénu: 16 x 9 m, vodní hladina pod úrovní cca 10 cm, roštové posuvné dno v rozmezí 70 – 160 cm. Do vody vedou svislé schůdky. Bazén navštěvují všechny okolní ústavy sociální péče (mentální postižení, kombinované vady).

Výstražné zařízení: Rozhlas a světelná výstraha nejsou.

Sociální vybavení: Šatna veřejná a rodinná standardně vybavená s madly podél stěn. Sprcha a WC nevyhovující TTP.

Ostatní: Vypínače jsou vysoko. Vysoušeče, odkládací prostor pro vozíky a univerzální vozík nejsou.

Celkové hodnocení: Vyhovující přístup a pohyb v objektu, vstup do bazénu pouze s pomocí jiné osoby. **Dobrý přístup, doporučuje se doprovod.**

4.2 Metoda zjevného nestandardizovaného rozhovoru

Rozhodli jsme se položit každému provozovateli či jinému zástupci plaveckého bazénu 4 následující otázky:

1. Využívá Vašich služeb člověk se ZP?
2. Myslíte si, že v současné podobě je Váš bazén vhodný pro TTP?
3. Budete realizovat nějaké změny a jaké?
4. Potřebují ZP zvláštní vyhrazené hodiny?

Cílem rozhovoru bylo zjistit možnosti využití služeb plaveckých bazénů tělesně a smyslově postiženými osobami a názory provozovatelů na sportovní aktivity zdravotně postižených osob (viz tab. 4).

Tab. 4 Vyhodnocení názoru provozovatelů

Město	Navštěvují bazén ZP osoby?	Je vhodný pro TTP?	Realizace změn, jakých?	Potřebují ZP vyhrazené hodiny?
Česká Lípa	Ano	Ne	Ne	Ano, dle postižení
Jablonec nad Nisou	Ano	Ano	Ne	Ne
Jilemnice	Ano, občas	Ne	Ne, vstup do vody	Ne
Liberec, Ještědská sp. s.	Ano	Ne	Ne	Ne, skupinky Ano
Liberec, ZŠ Františkov	Ne	Ne	Ne	Ano
Stráž pod Ralskem	Ano, pravidelně	Ano	Ne	Ne
Turnov	Ne	Ne	Ne	Ne
Benešov u Prahy	Ano	Ano	Ne	Ne
Brandýs nad Labem	Ano	Ne	Ne	Ano
Hořovice	Ne	Ne	Ne	Ano
Kladno	Ano	Ne	Ne	Ano
Kolín	Ano	Ne	Ano	Ano, dle postižení
Kralupy nad Vltavou	Ano	Ne	Ne, finance	Ne
Kutná Hora	Ano	Ne	Ne, finance	Ne
Mělník	Ano	Ano	Ne	Ano
Mladá Boleslav	Ano, pravidelně	Ne	Ano, parkování	Ano
Neratovice	Ano, pravidelně	Ano	Ano, vířiv. vstup	Ne, skupinky Ano
Nymburk, ČSTV sp. cen.	Ano, pravidelně	Ano	Ano, podlaha	Ne, skupinky Ano
Nymburk, TJ Lokomotiva	Ne	Ne	Ne	Ne
Příbram	Ano	Ano	Ne	Ne
Rakovník	Ano, pravidelně	Ano	Ano	Ne, skupinky Ano
Říčany	Ne	Ne	Ne	Ne
Slaný	Ano	Ano	Ne	Ne
Tuchlovice	Ano, pravidelně	Ano	Ne, finance	Ne

4.2.1 Procentuelní rozbor rozhovorů a interpretace výsledků

Na první otázku odpovědělo 50 % dotazovaných, že jejich zařízení navštěvují ZP osoby. 25 % ZP navštěvuje sportovních zařízení pravidelně. Jeden dotazovaný, tedy 4,2 % tvrdí, že bazén navštěvují ZP občas. Pouze 20,8 % odpovědí bylo záporných a to především u plaveckých areálů, které nejsou dostatečně vybaveny. Z vysokého procenta odpovědí soudíme, že je velký zájem ZTP o návštěvu bazénů.

41,7 % dotazovaných odpovědělo kladně na otázku druhou, která se týkala vhodnosti bazénu pro TTP. 58,3 % se domnívá, že je jejich bazén v současné podobě pro TTP nevhodný.

Pouze ve 20,8 % bazénech jsou naplánované různé úpravy. Zbýlých 79,2 % úpravy neplánuje a to především z důvodu nedostatku financí na pokrytí nákladů.

Na otázku čtvrtou, zda potřebují ZP zvláštní vyhrazené hodiny, odpovědělo 25 % dotazovaných kladně, 8,3 % se domnívá, že záleží na druhu a stupni postižení. Jde-li o návštěvu skupinky ZP, domnívá se 16,7 % dotazovaných, že je lepší navštívit bazén ve vyhrazených hodinách. Toto procento se také domnívá, že jedinec může navštívit bazén kdykoliv a patří tedy do 66,7 %, kteří si myslí, že ZP vyhrazené hodiny nepotřebují.

Informace potřebné k této bakalářské práci jsme získávali různými cestami. Jednak od odborníků, kteří pracují s tělesně postiženými občany, dále od provozovatelů a zástupců plaveckých areálů.

Většina oslovených se nám ochotně věnovala a poskytla potřebné informace a rady. Jen ve dvou případech se nám dostalo nepěkného zacházení od provozovatelů bazénu. Požadované informace jsme přesto získali od ochotných zaměstnanců.

Pokud chceme, aby plavecké areály byly přístupné opravdu všem, tedy i tělesně a smyslově postiženým měly bychom mít na paměti základní požadavky, které byly uvedeny v kapitole „2.6 Zlepšení a adaptace“.

Plavecký bazén Slaný má pro přechod do vody snižující se schůdky a hydraulický zvedák. Dle slov samotných tělesně postižených je větší zájem o snižující se schůdky, které má také plavecký bazén v Neratovicích. Plavecký bazén v Jablonci nad Nisou, který byl nově otevřen 1. prosince 2001 po roční kompletní rekonstrukci, je vybaven mobilním zařízením pro spuštění tělesně postižených do vody. Provozovatelé jsou toho názoru, že tato investice byla správná, jelikož bazén je otevřen krátce a zařízení již bylo několikrát využito.

Domníváme se, že plavecké bazény které chystají úpravy pro handicapované osoby, by se měly zaměřit spíše na bezbariérový vstup - zakoupení schodolezu, než na samotný vstup do vody. O zakoupení schodolezu, který by umožnil tělesně postiženým překonat schody, usiloval Liberecký bazén. Zažádali město o finanční příspěvek, ale žádost byla zamítnuta s tím, že bude vyhověno až po vykazání počtu zdravotně postižených osob, které bazén navštěvují.

Na základě provedeného zkoumání lze konstatovat, že čím je plavecký bazén starší, tím je v něm zapotřebí víc úprav pro zpřístupnění. Bohužel provoz plaveckých areálů je z finančního hlediska ztrátový. Provozovatelům chybí peníze na provoz, natož na rekonstrukci, ale bez dotace se tato situace nezlepší.

Na základě provedeného výzkumu jsme došli k těmto závěrům:

Ze sledovaných sportovních zařízení zcela vyhovovaly pro samostatnou návštěvu lidí s těžkým tělesným postižením pouze 3 areály. Nově zrekonstruovaný plavecký bazén v Jablonci nad Nisou, bazén ve Slaném a Neratovicích.

Menší výhrady máme k bazénům v Kladně, Mělníce, Kralupech nad Vltavou a Nymburce - ČSTV Sportovní centrum.

Za zcela nevyhovující považujeme tyto plavecké bazény: Liberec – ZŠ Františkov, Hořovice, Mladou Boleslav, Nymburk – TJ Lokomotiva a Říčany.

Ostatní bazény jsou pro těžce postižené vhodné pouze s doprovodem. Co se týče nevidomých, nejeví se nám žádný z bazénů jako vhodný.

Zde se tedy potvrdila naše první hypotéza, ve které jsme předpokládali, že většina plaveckých bazénů nemá bezbariérový přístup k funkčním jednotkám a ani sociální zařízení nejsou vyhovující pro těžce tělesně a smyslově postižené.

Potvrdila se také hypotéza druhá, že převážná většina sportovních zařízení nemá ve své nabídce programy pro zákazníky s těžkým zdravotním postižením.

Také třetí hypotéza byla správná, v nejbližší době by mělo dojít k nápravě pouze v pěti bazénech. Většina provozovatelů má zájem zpřístupnit plavecké bazény osobám ZTP, chybí jim však finanční prostředky. Díky dotacím měst se tato situace v České republice začíná vylepšovat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BĚLKOVÁ-PREISLEROVÁ, T. *Plavání v pohybovém režimu zdravotně oslabených a tělesně postižených*. Přepřacované vydání. Praha : UK, 1988.

DAMAJKA, P. *Možnosti pohybových aktivit tělesně handicapovaných v plaveckých bazénech*. Bakalářská práce 02-FP-KTV-049. Liberec : FP TUL, 2002.

KLUSOŇOVÁ, E. a PITNEROVÁ, J. *Rehabilitační ošetřování pacientů s těžkými poruchami hybnosti*. 1. vydání. Brno : Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 2000. ISBN 80-7013-319-8.

KUČERA, M. a DYLEVSKÝ, I. *Sportovní medicína*. 1. vydání. Praha : GRADA Publishing, 1999. ISBN 80-7169-725-7.

KUNČAR, S. *Marketing pro všechny*. Krnov : SLAKUN, 1992. ISBN 80-901211-0-1.

KUNZEL, D. *Lidský organismus ve zdraví a nemoci*. 1. Vydání. Praha : AVICENUM, 1990. ISBN 80-201-0000-8

STRNAD, P. a DĚDKOVÁ, J. *Marketing I*. 1. vydání. Liberec : TU, 1996. ISBN 80-7083-178-2.

ŠTECH, S., VÁGNEROVÁ, M. a HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Psychologie handicapu*. 1. vydání. Liberec : TU, 1997. ISBN 80-7083-208-8.

Evropská charta sportu pro všechny : zdravotně postižené osoby. Praha : MŠMT ČR, 1996.

Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj ČR č. 369/ 2001 Sb. Praha : MMR ČR, 2001.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

aj.	-	a jiné
apod.	-	a podobně
cca	-	cirka
cm	-	centimetr
CMP	-	cévní mozková příhoda
CNS	-	centrální nervová soustava
č.	-	číslo
ČSTV	-	Česká tělovýchova
DMO	-	dětská mozková obrna
GB	-	Guillan – Barré syndrome
m	-	metr
max.	-	maximálně
MG	-	Myasthenia gravis
např.	-	například
PVC	-	polyvinylchlorid
resp.	-	respektive
RS	-	roztroušená skleróza
spol.	-	společnost
sp. cen.-	-	sportovní centrum
sp. s.	-	sportovní středisko
s. r. o.	-	společnost s ručením omezeným
tab.	-	tabulka
TJ	-	tělovýchovná jednota
Tr	-	rektální teplota
TTP	-	těžce tělesně postižený
ZTP	-	zdravotně tělesně postižený
ZP	-	zdravotně postižený
WC	-	toaleta

PŘÍLOHY

Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 369/2001 Sb.

Nové vyšší územně správní celky (Středočeský a Liberecký kraj)

Záznamový arch a formulář pro tazatele

Požadované rozměry pro řešení staveb občanského vybavení

VYHLÁŠKA

Ministerstva pro místní rozvoj
ze dne 4. října 2001,

o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace

Ministerstvo pro místní rozvoj stanoví podle § 143 odst. 1 písm. k) zákona č. 50/1976 Sb.,
o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 83/1998 Sb.:

ČÁST PRVNÍ

OBEČNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Rozsah platnosti

1. Podle této vyhlášky se postupuje při zpracování a pořizování územně plánovací dokumentace a územně plánovacích podkladů, při navrhování, umístění, povolování nebo ohlašování, provádění a kolaudaci staveb
 - a. bytových domů obsahujících více než tři samostatné byty (dále jen "bytové domy"),
 - b. domů s byty zvláštního určení a domů zvláštního určení, staveb a zařízení ústavního charakteru, určených pro užívání osobami s omezenou schopností pohybu a orientace (dále jen "stavby pro sociální péči"),
 - c. občanského vybavení v částech určených pro užívání veřejností,
 - d. v nichž se předpokládá zaměstnávání více jak 20 osob, pokud provoz v těchto stavbách umožňuje zaměstnávat osoby s omezenou schopností pohybu a orientace,
 - e. určených pro zaměstnávání osob s těžkým zdravotním postižením,
 - f. škol, předškolních zařízení a školských zařízení.
2. Ustanovení této vyhlášky se použijí též při provádění udržovacích prací, změn staveb, změn v užívání staveb, pokud to závažné důvody nevylučují.
3. U staveb, které jsou kulturními památkami, se ustanovení této vyhlášky použijí s ohledem na zájmy státní památkové péče.

§ 2 Vymezení základních pojmů

Pro účely této vyhlášky se rozumí

- a. občanským vybavením stavby určené pro
1. veřejnou správu, soudy, státní zastupitelství, policii, věznice, pošty a orgány zájmové samosprávy,
 2. sdělovací prostředky (například rozhlas, televize, tisk), občanská sdružení, politické strany a politická hnutí,
 3. obchod, služby, veřejné stravování, provozní zařízení staveb pro výrobu a skladování, správu a údržbu budov, veřejných sítí,
 4. tělovýchovu, rekreaci a sport,
 5. zařízení pro mimoškolní vzdělávání,
 6. kulturu, zejména divadla, kina, knihovny, společenské sály, muzea, hrady, zámky, výstavní síně, kostely, modlitebny, obřadní síně,
 7. zdravotnictví a sociální péči,
 8. veřejnou dopravu včetně místních komunikací a veřejně přístupných ploch,
 9. motorismus (například autoservisy, čerpací stanice, stanice technické kontroly, dálniční odpočívky, autodromy),
 10. ubytovací zařízení pro cestovní ruch (například hotely, penziony, motely, turistické ubytovny),
 11. hromadné ubytovny (například internáty, koleje, ubytovny pro trvalé ubytování pracovníků, stavby nebo části staveb určené pro ubytování více jak 20 osob s výjimkou táborů v přírodě a ubytovacích zařízení pro cestovní ruch),
 12. veřejné telefonní automaty, obdobná zařízení a poštovní schránky;
- b. osobami s omezenou schopností pohybu a orientace - osoby postižené pohybově, zejména osoby na vozíku pro invalidy (dále jen "vozík"), zrakově, sluchově, osoby pokročilého věku, těhotné ženy a osoby doprovázející dítě v kočárku, dítě do tří let, popřípadě osobu s mentálním postižením;
- c. šikmou rampou - část komunikace nebo samostatná konstrukce umožňující vlastní přístup do stavby nebo překonávání výškového rozdílu mezi částmi stavby, přičemž jde o ohraničenou šikmou rovinu, převyšující okolní plochu o více než 20 mm;
- d. orientačním bodem pro zrakově postižené osoby - trvalé místo, které je snadno, rychle a jednoznačně vnímatelné především hmatem, popřípadě sluchem a výrazně se odlišuje od okolního prostředí;
- e. orientačním znakem pro zrakově postižené osoby - doplňující trvalá informace hmatová, sluchová nebo čichová, vedoucí k vytvoření správné představy zrakově postižených osob o prostředí nebo prostoru;

- f. vodící linií - spojnice hmatných orientačních bodů umístěných v pochozích plochách a na vnitřních i vnějších komunikacích, vodící linie se dělí na přirozené vodící linie a umělé vodící linie; vodící linií není obrubník chodníku směrem do vozovky;
- g. přirozenou vodící linií - spojnice hmatných orientačních bodů vzniklých uspořádáním stavby nebo jejích jednotlivých prvků umístěných v pochozích plochách a na vnitřních a vnějších komunikacích;
- h. umělou vodící linií - spojnice vytvořených hmatných orientačních bodů umístěných v pochozích plochách a na vnitřních i vnějších komunikacích;
- i. signálním pásem - zvláštní forma umělé vodící linie určující zrakově postiženým osobám přesný směr chůze, zejména při přecházení vozovky nebo při přístupu k místu nástupu do vozidel hromadné dopravy;
- j. varovným pásem - zvláštní forma umělé vodící linie ohraničující místo, které je pro zrakově postižené osoby trvale nebezpečné, zejména označení hranice mezi chodníkem a vozovkou na přechodu nebo sestupného schodu zapuštěného do chodníku;
- k. hmatným pásem - zvláštní forma varovného pásu ohraničující místo, které na chodníku s cyklistickou stezkou určuje rozhraní mezi vymezeným prostorem pro cyklisty a chodce, přičemž v ulici v obytné zóně ohraničuje zónu bezpečného pohybu zrakově postižených osob;
- l. vodícím pásem přechodu - pás šířky 550 mm umístěný ve vozovce, který je součástí vodorovného dopravního značení;
- m. akustickým orientačním majákem - akustické zařízení s vyhrazenými tóny případně doplněnými o hlasovou frázi, které je v trvalém provozu nebo je dálkově spouštěno zrakově postiženými osobami;
- n. dálkovým ovládáním akustických a dalších zařízení - vysílací rádiové zařízení ovládané zrakově postiženými osobami, které je aktivují;
- o. indukční smyčkou - zařízení pro nedoslýchavé osoby umožňující jim pomocí osobní kompenzační pomůcky přijímat zvuk akustických reprodukčních zařízení, zejména ozvučení sálu kina, nebo překladatelský servis.

§ 3

1. Přerušit přirozené vodící linie lze nejvýše na vzdálenost 6000 mm mezi jednotlivými částmi přirozeného hmatného vedení zrakově postižených osob, zejména mezi obvodovými stěnami jednotlivých domů umístěných při chodníku. Délka jednotlivých částí přirozeného hmatného vedení musí být nejméně 1500 mm, šířka 400 mm a výška 300 mm.
2. Umělá vodící linie musí být přímá, v interiéru nejméně 300 mm široká, v exteriéru nejméně 400 mm. Změny směru a odbočky se zřizují přednostně v pravém úhlu. Odbočení musí být vyznačeno přerušením vodící linie hladkou plochou v délce odpovídající šířce vodící linie. V oboustranné vzdálenosti nejméně 800 mm od osy umělé vodící linie nesmí být žádná překážka. Umělá vodící linie musí navazovat na přirozenou vodící linii. U ostrovních nástupišť a vnějších nástupišť na železničních drahách je funkce vodící linie sloučena s funkcí varovného pásu.

3. Signální pás musí mít šířku 800 až 1000 mm a výrazně odlišnou strukturu a charakter povrchu odlišující se od okolí; musí být vnímatelný slepeckou holí a nášlapem při dodržení barevného kontrastu vůči okolí. Od požadavku na barevný kontrast lze ustoupit v památkových zónách a rezervacích, v souběhu cyklistické stezky a chodníku a při použití barevných vzorů v dlažbě. Signální pás musí být ukončen u přirozené nebo umělé vodící linie. Změny směru a odbočky se zřizují přednostně v pravém úhlu. V místě, kde se spojují dvě trasy signálních pásů, musí být signální pásy přerušeny v délce 800 mm. Materiál použitý pro vytvoření signálního pásu nelze na veřejně přístupných plochách a komunikacích použít k jinému účelu.
4. Varovný pás musí mít šířku 400 mm a výrazně odlišnou strukturu a charakter povrchu odlišující se od okolí; musí být vnímatelný slepeckou holí a nášlapem při dodržení barevného kontrastu vůči okolí. Od požadavku na barevný kontrast lze ustoupit v památkových zónách a rezervacích. Varovný pás musí přesahovat signální pás na obou stranách nejméně o 800 mm. Materiál použitý pro vytvoření varovného pásu nelze na veřejně přístupných plochách a komunikacích použít k jinému účelu.

ČÁST DRUHÁ

ŘEŠENÍ PŘÍSTUPŮ DO STAVEB, PŘÍSTUPNOSTI KOMUNIKACÍ A VEŘEJNÝCH PLOCH

§ 4

1. Do staveb uvedených v § 1 odst. 1 musí být alespoň jeden vstup v úrovni komunikace pro pěší bez vyrovnávacích stupňů. Brání-li tomuto řešení závažné technické důvody, může být vyrovnání výškového rozdílu řešeno šikmou rampou provedenou dle bodu 1.3. přílohy č. 1 k této vyhlášce, popřípadě zvedacím zařízením (dále jen "bezbariérový přístup").
2. Přístup ke stavbám uvedeným v § 1 odst. 1 písm. c), e) a f) se musí pro zrakově postižené osoby vytýčit přirozenými nebo umělými vodícími liniemi nebo akusticky.

§ 5

1. Chodníky, lávky pro pěší, podchody, nástupiště a nástupní ostrůvky hromadné dopravy a ostatní pochozí plochy musí být řešeny způsobem stanoveným v bodě 1. přílohy č. 1 k této vyhlášce.
2. Na všech vyznačených odstavných a parkovacích plochách pro osobní motorová vozidla musí být vyhrazen nejméně následující počet stání pro vozidla zdravotně postižených osob:

jedno stání při celkovém počtu méně než dvacet stání,

dvě stání při celkovém počtu dvacet až čtyřicet stání,

5 % stání při celkovém počtu přesahujícím čtyřicet stání; procentuální podíl vyhrazených stání se zaokrouhluje na celá čísla směrem nahoru.

Vyhrazená stání musí být upravena způsobem uvedeným v bodě 3.1. přílohy č. 1 k této vyhlášce a označena mezinárodním symbolem přístupnosti podle bodu 1. přílohy č. 2 k této vyhlášce. K těmto vyhrazeným stáním musí být zajištěn bezbariérový přístup z komunikace pro pěší.

3. Úprava prostor pro umístění telefonní budek, telefonních hovoren, veřejných telefonních automatů a obdobných zařízení včetně přístupu k nim a přístupu k poštovním schránkám je stanovena v bodech 1. a 3.2. přílohy č. 1 k této vyhlášce.
4. Úprava veřejně přístupných ploch, sadů a parků je stanovena v bodě 1. přílohy č. 1 k této vyhlášce.

ČÁST TŘETÍ

ŘEŠENÍ STAVEB BYTOVÝCH DOMŮ, STAVEB PRO SOCIÁLNÍ PÉČI, STAVEB, V NICHŽ SE PŘEDPOKLÁDÁ ZAMĚSTNÁVÁNÍ VÍCE JAK 20 OSOB, STAVEB URČENÝCH PRO ZAMĚSTNÁVÁNÍ OSOB S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM A STAVEB ŠKOL, PŘEDŠKOLNÍCH A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ

§ 6

Vnitřní komunikace a vybavení

1. Přístup do všech prostorů staveb uvedených v § 1 odst. 1 písm. a), b), d) až f) musí být zajištěn vodorovnými komunikacemi, schodišti, výtahy a zvedacími plošinami řešenými způsobem stanoveným v bodech 1., 1.2., 1.3. a 1.7. přílohy č. 1 k této vyhlášce, pokud není dále stanoveno jinak. U staveb uvedených v § 1 písm. a) a d), které jsou vícepodlažními budovami bez výtahů, musí být zajištěn bezbariérový přístup vnitřními komunikacemi nejméně do jednoho podlaží, ve kterém jsou umístěny převážně prostory určené pro hlavní účel užívání stavby.
2. Stavby uvedené v § 1 odst. 1 písm. b), d) až f) musí mít část každého hygienického zařízení upravenou pro potřeby osob na vozíku v souladu s požadavky uvedenými v bodě 2.4. přílohy č. 1 k této vyhlášce. U budov s administrativním a obdobným provozem musí být takto upravené hygienické zařízení vždy alespoň jedno pro dvě podlaží.
3. Prostory pro shromažďování 50 a více osob ve stavbách uvedených v § 1 odst. 1 písm. f) musí být vybaveny indukční smyčkou a označeny mezinárodním symbolem hluchoty podle bodu 2. přílohy č. 2 k této vyhlášce.

§ 7

Byty zvláštního určení a obytné části staveb pro sociální péči

Požadavky na řešení bytů zvláštního určení a obytných částí staveb pro sociální péči jsou uvedeny v přílohách č. 1, 3 a 4 k této vyhlášce.

§ 8

Společné prostory bytových domů a staveb pro sociální péči

Společné prostory bytových domů a staveb pro sociální péči, které nejsou vícepodlažními budovami bez výtahu, zejména prádelna, sušárna a sklep, musí být upraveny tak, aby je mohly užívat osoby s omezenou schopností pohybu a orientace.

§ 9

Provozní prostory staveb, v nichž se předpokládá zaměstnávání více jak 20 osob, staveb určených pro zaměstnávání osob s těžkým zdravotním postižením a staveb škol, předškolních a školských zařízení

1. Provozní prostory staveb uvedených v § 1 odst. 1 písm. d) až f) musí splňovat požadavky uvedené v bodech 2.5.1. a 2.5.3 přílohy č. 1 k této vyhlášce tak, aby umožňovaly osobám s omezenou schopností pohybu a orientace vykonávat všechny činnosti, pro které jsou provozní prostory určeny. Požadavky na hygienická zařízení umístěná v těchto provozních prostorách jsou stanoveny v bodě 2.4. přílohy č. 1 k této vyhlášce.
2. Z hlediska zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany se požadavky uvedené v odstavci 1 uplatňují při řešení
 - a. ploch provozních místností,
 - b. uspořádání provozního zařízení,
 - c. komunikačních ploch,
 - d. instalace výrobního zařízení,
 - e. přístupu a možnosti ovládání výrobního zařízení,
 - f. signalizačního zařízení,
 - g. skladových prostorů.

§ 10

Tvoří-li stavby určené pro zaměstnávání osob s těžkým zdravotním postižením jeden areál s bytovými domy s byty zvláštního určení, případně i se stavbami občanského vybavení, postupuje se při řešení prostorů určených pro užívání zdravotně postiženými osobami přiměřeně podle ustanovení části druhé, třetí a čtvrté této vyhlášky.

ČÁST ČTVRTÁ

ŘEŠENÍ STAVEB OBČANSKÉHO VYBAVENÍ

§ 11

Vnitřní komunikace a vybavení

1. Přístup do částí staveb občanského vybavení určených pro užívání veřejností musí být zajištěn podle § 6 odst. 1.
2. U změn staveb s nejméně dvěma podlažími, které nejsou vybaveny výtahem nebo šikmou rampou a výtah ani šikmou rampu nelze z technických důvodů dodatečně zřídit, musí být osobám s omezenou schopností pohybu umožněno užívat alespoň vstupní podlaží těchto staveb. Neumožňuje-li to konstrukční řešení stavby, lze pro zajištění přístupu osobám s omezenou schopností pohybu využít nákladní výtah s úpravou pro přepravu těchto osob. U staveb s výtahem musí být osobám s omezenou schopností pohybu a orientace umožněn přístup do všech podlaží určených pro užívání veřejností.
3. Základní informační grafické zařízení pro orientaci veřejnosti ve stavbách občanského vybavení podle § 2 písm. a) bodů 1. až 4. a 6. až 10. musí mít kontrastní a osvětlené nápisy a piktogramy.

§ 12

Ostatní prostory

1. Ve stavbě, ve které je hygienické zařízení určené pro užívání veřejností, musí být v každém tomto zařízení nejméně jedna kabina WC v oddělení pro muže a nejméně jedna kabina WC v oddělení pro ženy řešena v souladu s požadavky stanovenými v bodě 2.4. přílohy č. 1 k této vyhlášce. U změn staveb lze zřídit jednu kabinu WC, splňující požadavky podle věty první, pro obě pohlaví přístupnou přímo z chodby. Pokud to závažné důvody vylučují, může být kabina zcela výjimečně přístupná z oddělení pro ženy. Kabina nemusí mít předsíňku v případech, kdy je přístupná z prostoru, který není obytnou ani pobytovou místností.
2. V hledištích musí být nejméně 2 místa pro umístění vozíku upravena podle bodu 2.5.2. přílohy č. 1 k této vyhlášce.
3. Stavby v částech určených pro užívání veřejností musí být navrženy a realizovány tak, aby bylo umožněno jejich užívání osobami s omezenou schopností pohybu a orientace, zejména byl umožněn přístup nejméně k jedné z pokladen, případně přepážek s upravenou výškou, přístup ke sprchám, WC, do prostorů závodíšť a ostatních sportovišť při zajištění potřebných úprav informačních systémů.
4. Ve stavbách pro ubytovací zařízení cestovního ruchu a hromadných ubytoven s kapacitou vyšší než deset pokojů musí nejméně následující počet pokojů splňovat požadavky uvedené v přílohách č. 1 a 3 k této vyhlášce:

jeden pokoj při celkovém počtu do jednoho sta pokojů,

jedno procento pokojů při celkovém počtu přesahujícím jedno sto pokojů;
procentuální podíl upravených pokojů se zaokrouhluje na celá čísla směrem nahoru.

Hmatný orientační znak pro označení společného hygienického zařízení musí být umístěn v blízkosti dveří kliky ve výši 1500 mm od podlahy.

5. Prostory a zařízení uvedené v odstavcích 1 až 4 musí být označeny mezinárodním symbolem přístupnosti podle bodu 1. přílohy č. 2 k této vyhlášce a na vhodném místě musí být umístěna orientační tabule s označením přístupu k nim.

6. Prostory pro shromažďování 50 a více osob a místa určená pro podávání informací veřejnosti ve stavbách občanského vybavení uvedených v § 2 písm. a) bodech 1, 2, 6 a 8 musí být vybaveny indukční smyčkou a označeny mezinárodním symbolem hluchoty podle bodu 2. přílohy č. 2 k této vyhlášce.

ČÁST PÁTÁ

USTANOVENÍ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 13

V řízeních podle stavebního zákona zahájených a pravomocně neskončených přede dnem účinnosti této vyhlášky, při kolaudaci a výkonu státního stavebního dohledu staveb povolených na základě řízení zahájených přede dnem účinnosti této vyhlášky, se stavby posuzují z hlediska splnění obecných technických požadavků zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace podle dosavadní právní úpravy.

§ 14

Zrušuje se vyhláška č. 174/1994 Sb., kterou se stanoví obecné technické požadavky zabezpečující užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace.

§ 15

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 15. prosince 2001.

Ministr:

Ing. Petr Lachnit, CSc. v. r.

1. Komunikace

1.1. Úprava povrchů

1.1.1. Povrch chodníků, schodišť, šikmých ramp a podlah vnitřních komunikací musí být rovný, pevný a upravený proti skluzu. Hodnota součinitele smykového tření musí být nejméně 0,6, u šikmých ramp pak $0,6 + \operatorname{tg} \Delta$, kde Δ je úhel sklonu rampy.

1.1.2. Přechody pro chodce přes komunikace pro motorová a kolejová vozidla, drážní přechody a přechody přes cyklistické stezky musí být řešeny podle bodu 1.5. této přílohy.

1.1.3. Pochozí šikmé plochy pokud nejsou rampami podle bodu 1.3. této přílohy, smí mít sklon nejvýše 1: 12 (8,33 %)

1.1.4. Komunikace pro pěší musí být řešeny tak, aby byla důsledně dodržena vodící linie pro zrakově postižené osoby. Překážky na komunikacích pro pěší, zejména stožáry veřejného osvětlení, dopravní značky, stromy, telefonní automaty musí být osazeny tak, aby byl zachován průchozí profil šířky nejméně 1500 mm, tuto hodnotu lze snížit až na 900 mm u technického vybavení komunikací a svislého dopravního značení. Přerušení přirozené vodící linie v délce větší než 6000 mm musí být doplněno vodící linií umělou.

1.1.5. Překážky na komunikacích pro pěší musí mít ve výši 1100 mm pevnou ochranu (tyč zábradlí, horní díl oplocení) a ve výši 100 až 250 mm zarážku pro slepeckou hůl (spodní tyč zábradlí, podstavec), sledující půdorysný průřez překážky, popřípadě lze odsunout zarážku za obrys překážky nejvýše o 200 mm.

1.1.6. Nad veřejně přístupnými komunikacemi a plochami mohou být v prostoru ve výšce 250 až 2200 mm nad povrchem umístěny pouze pevné části stavby, které vystupují z obrysu stěn maximálně 250 mm, zejména výkladce, technická a jiná zařízení a dále technické vybavení staveb obdobného charakteru. U zařizovacích předmětů a technického vybavení staveb délky do 400 mm (měřeno souběžně se stěnou objektu) lze tuto hodnotu zvýšit na 300 mm.

1.2. Výškové rozdíly

Výškové rozdíly u přechodů pro chodce, vnějších a vnitřních komunikací nesmí být vyšší než 20 mm, jinak musí být řešeny šikmými rampami dle bodů 1.3.3. až 1.3.7. a 1.3.9. této přílohy, případně zvedacími zařízeními.

1.3. Schodiště a šikmé rampy včetně schodišť a šikmých ramp v podchodech

1.3.1. Sklon schodišťového ramene nesmí být větší než 28° a výška schodišťového stupně větší než 160 mm; to neplatí pro stavby podle § 1 odst. 1 písm. a).

1.3.2. Schodišťová ramena a šikmé rampy musí být po obou stranách opatřeny madly ve výši 900 mm, která musí přesahovat o 150 mm první a

poslední schodišťový stupeň, případně začátek a konec šikmé rampy s vyznačením v jejich půdorysném průmětu.

1.3.3. Šikmé rampy musí být široké nejméně 1300 mm a jejich podélný sklon smí být nejvýše v poměru 1: 12 (8,33 %).

1.3.4. Není-li šikmá rampa delší než 3000 mm, smí mít sklon nejvýše v poměru 1: 8 (12,5 %); to neplatí u staveb podle § 1 odst. 1 písm. b) a e).

1.3.5. Šikmé rampy musí mít po obou stranách ve výši 250 mm vodící tyč.

1.3.6. Šikmá rampa delší než 9000 mm musí být přerušena podestou v délce nejméně 1500 mm. Podesty musí mít i kruhová nebo jinak zakřivená šikmá rampa.

1.3.7. Podesty šikmých ramp musí mít délku nejméně 1500 mm.

1.3.8. Stupnice nástupního a výstupního schodu každého schodišťového ramene nebo vyrovnávacích schodů musí být výrazně kontrastně rozeznatelná od okolí. U schodišť v dopravních stavbách a u místních komunikací musí být stupnice označena pruhem žluté barvy šířky 100 mm na délku schodu, ve vzdálenosti nejvýše 50 mm od hrany schodu. V ostatních stavbách lze připustit kontrastní označení celé stupnice, popřípadě jen pruhu. Kontrastní označení podstupnice je nepřípustné. Reklamy lze umístit na podstupnice za předpokladu splnění předchozích podmínek.

1.3.9. Schodiště, rampy a konstrukce vybíhající do prostoru musí být upraveny podle bodu 1.1.5. této přílohy tak, aby bylo zabráněno možnosti vstupu zrakově postižených osob do prostoru s nižší výškou než 2200 mm v exteriéru a 2100 mm v interiéru.

1.4. Chodníky

1.4.1. Chodníky musí být široké nejméně 1500 mm a smí mít podélný sklon nejvýše 1: 12 (8,33 %) a příčný sklon nejvýše 1: 50 (2,0 %).

1.4.2. Na úsecích s podélným sklonem větším než 1: 20 (5,0 %), delších než 200 m, musí být zřízena odpočívadla o podélném a příčném sklonu nejvýše 1: 50 (2,0 %).

1.4.3. Chodníky v místech přechodů přes komunikace musí mít snížený obrubník na výškový rozdíl 20 mm oproti vozovce a musí být opatřeny signálními pásy spojujícími varovné pásy s vodícími liniemi. U změn dokončených staveb musí být signální pásy jen v případě, že bude zajištěna bezpečnost při přecházení zrakově postižených osob. Navazující šikmé plochy musí odpovídat požadavkům na šikmé rampy dle bodu 1.3 této přílohy. Po celé délce sníženého obrubníku, směrem do chodníku, musí být zřízen varovný pás šíře 400 mm při současném zachování přesahu nejméně 800 mm na obě strany signálního pásu. Obdobně tento pás musí být zřízen i v místech výjezdů z hromadných garáží a parkovišť. Varovný pás lze provést i místo sníženého obrubníku.

1.4.4. V ulicích obytných zón, kde není přirozená vodící linie, musí být zřízen při jedné straně ve vzdálenosti 800 mm od okraje komunikace hmatný

pás šíře 400 mm. Jeho vlastnosti jsou shodné s vlastnostmi signálních a varovných pásů.

1.4.5. Na rozhraní mezi pásem pro chodce a pásem pro cyklisty musí být zřízen hmatný pás šíře 300 až 400 mm, který je součástí pásu pro chodce.

1.5. Přechody a nástupiště

1.5.1. Přechody situované u staveb podle § 1 odst. 1 písm. c) a vybavené signalizací, musí mít samoobslužné zařízení s prodlouženou délkou intervalu.

1.5.2. Přechody vybavené světelnou signalizací musí být vybaveny též signalizací zvukovou. Sloupek signalizace pro pěší se umísťuje především do signálního pásu.

1.5.3. Ovládání samoobslužných signalizačních zařízení musí být umístěno nejvýše 1200 mm od úrovně komunikace pro pěší.

1.5.4. U přechodů vedených přes komunikace v šikmém směru, u přechodů delších než 8000 mm a u přechodů v oblouku musí být v rámci vodorovného dopravního značení vyznačen vodící pás přechodu navazující na signální pás na chodníku.

1.5.5. Nejméně jeden přístup k nástupišti hromadné dopravy musí mít bezbariérové úpravy.

1.5.6. Nástupiště městské hromadné dopravy a linkové dopravy musí mít výšku nástupní hrany 200 mm a při svém okraji úpravy pro zrakově postižené osoby, které jsou vnímatelné zbytkem zraku (kontrast), náslapem a slepečkou holí. Úpravy jsou závislé na druhu dopravního prostředku dle zvláštního předpisu. U označnicků zastávek hromadné dopravy musí být zřízen signální pás.

1.5.7. Na přístupu ke stavbám dopravního systému ve městech, zejména u nádraží, podchodových hal, stanic metra musí být umístěny akustické naváděcí a orientační systémy. Akustické naváděcí systémy se navrhuje na základě odborného posudku konzultačního střediska Sdružení pro životní prostředí zdravotně postižených v České republice po konzultaci s odborníkem pro výcvik samostatného pohybu zrakově postižených osob.

1.6. Vstupy do budov

1.6.1. Před vstupem do budovy musí být vodorovná plocha nejméně 1500 mm x 1500 mm, při otevírání dveří ven nejméně 1500 mm x 2000 mm. Za vodorovnou plochu se považuje i plocha ve sklonu v poměru nejvýše 1: 50 (2,0 %).

1.6.2. Vstupní dveře musí umožňovat otevření nejméně 900 mm; tento požadavek platí i pro hlavní křídlo dvoukřídlových dveří. Smí být zaskleny od výšky 400 mm, nebo musí být chráněny proti mechanickému poškození vozíkem, zejména zaskleny nerozbitným sklem. Otevíravá dveřní křídla musí být ve výši 800 až 900 mm opatřena vodorovnými madly přes celou jejich šířku, umístěnými na straně opačné než jsou závěsy, s výjimkou dveří automaticky ovládaných. Dveře karuselového provedení musí umožnit průjezd

osoby na vozíku bez dalších podmiňujících opatření, jinak musí být doplněny dalšími otevíravými dveřmi.

1.6.3. Označení prosklených vstupů musí být provedeno podle bodu 2.2.2. této přílohy.

1.6.4. Zámek dveří musí být umístěn nejvýše 1000 mm od podlahy, klika nejvýše 1100 mm.

1.6.5. Horní hrana zvonkového panelu smí být nejvýše 1200 mm od úrovně podlahy.

1.6.6. Vstup musí být osvětlen tak, aby nevznikal náhlý a velký kontrast mezi osvětlením vně a uvnitř budovy.

1.7. Výtahy a zvedací plošiny (šikmé i svislé)

1.7.1. Volná plocha před nástupními místy do výtahů, schodišťových výtahů a svislých zdvihacích plošin určených pro dopravu osob na vozících musí být nejméně 1500 mm x 1500 mm nebo o průměru 1500 mm. Rozměry volné plochy před nástupními místy u schodišťových výtahů a svislých zdvihacích plošin určených pro dopravu sedících nebo stojících osob mohou být zmenšeny za předpokladu zajištění bezpečného nástupu do těchto zařízení.

1.7.2. Šířka šachetních a klecových dveří výtahů, schodišťových výtahů a svislých zdvihacích plošin s ohrazenou šachtou a vstupní otvory zařízení neohrazených musí být nejméně 800 mm.

1.7.3. U výtahů mohou být použity pouze samočinné vodorovně posuvné dveře.

1.7.4. Klec výtahu musí mít šířku nejméně 1100 mm, hloubku 1400 mm, u změn staveb musí mít šířku nejméně 1000 mm a hloubku 1100 mm. Dopravní plošina schodišťových výtahů a svislých zdvihacích plošin určených pro dopravu osob na vozíku musí mít šířku nejméně 800 mm a délku 1250 mm s tím, že pokud je toto zařízení instalováno ve stavbách občanského vybavení, musí mít šířku nejméně 900 mm a délku 1400 mm. U svislých zdvihacích plošin určených pro dopravu stojící osoby musí být šířka nejméně 650 mm a délka nejméně 650 mm; v případě dopravy do výšky 500 mm pak šířka nejméně 325 mm a délka nejméně 350 mm.

1.7.5. Klece výtahů musí být vybaveny obousměrným dorozumívacím zařízením umístěným nejvýše 1000 mm nad podlahou, sklopným sedátkem ve výši 500 mm nad podlahou umístěným v dosahu ovládacích prvků. Ovládací prvky výtahu musí být umístěny výšce od 800 mm do 1200 mm a ve vzdálenosti nejméně 400 mm od čelní nebo zadní stěny klece.

1.7.6. Ovládače pro volbu stanic v klecích a ve stanicích, pro znovuotevření dveří, obousměrnou komunikaci a případné další ovládače v klecích výtahů musí mít hmatné značení v souladu s jejich funkcí. Hmatné značení je možné umístit

- ξ na neaktivních částech ovládacích prvků tak, že vlevo od ovladačů se umístí označení v Braillově slepeckém bodovém písmu a vpravo hmatné symboly,
- ξ na aktivních částech ovládacích prvků s tím, že nejmenší síla potřebná ke stlačení ovládače je 2,5 N a největší 5 N.

Velikost hmatných symbolů musí být nejméně 15 mm a nejvýše 40 mm plastického provedení s tloušťkou písma 1 mm + 0,5 mm – 0 mm, kontrastní s použitým podkladem. Hmatné označení nesmí být ryté.

1.7.7. Akusticky musí být ve stanici oznámen příjezd klece výtahu do stanice a v kleci výtahu musí být oznámen příjezd výtahu do stanice, ve které výtah zastavil. Nastavení akustických signálů musí být v rozmezí 35 až 55 dBA.

1.7.8. Ve stavbách občanského vybavení musí být chod pohyblivých chodníků, pohyblivých schodů a ramp s určením jejich polohy a směru jízdy signalizován akustickým zařízením, které je pomocí dálkového ovládání spouštěno zrakově postiženými osobami. Hřeben na vstupu i výstupu z pásu pohyblivých zařízení musí být proveden v kontrastní žluté barvě.

Vnitřní prostory

2.1. Podlahy

Podlahy místností musí mít povrch se součinitelem smykového tření nejméně 0,6; to neplatí pro stavby podle § 1 odst. 1 písm. a).

2.2. Okna

2.2.1. Nejméně jedno okno musí mít pákové uzávěry nejvýše 1100 mm nad podlahou; to neplatí pro stavby podle § 1 odst. 1 písm. a).

2.2.2. Okna s parapetem a prosklené stěny s parapetem nižším než 500 mm, musí mít spodní část do výšky 400 mm opatřeny proti mechanickému poškození a ve výšce 1100 mm až 1600 mm opatřeny výraznou páskou šířky nejméně 50 mm, nebo pruhem ze značek o rozměru 50 mm x 50 mm, vzdálenými od sebe maximálně 150 mm, jasně viditelnými proti pozadí.

2.3. Dveře

2.3.1. Dveře musí mít světlou šířku nejméně 800 mm, u staveb dle § 1 odst. 1 písm. b) 900 mm.

2.3.2. Prosklené stěny nebo dveře, jejichž zasklení zasahuje níže než 800 mm nad podlahou, musí být ve výšce 1100 mm až 1600 mm označeny výraznou páskou šířky nejméně 50 mm, nebo pruhem ze značek o rozměru 50 mm x 50 mm vzdálenými od sebe maximálně 150 mm, jasně viditelnými proti pozadí. Spodní část takových dveří musí být upravena obdobně jako prosklené stěny podle bodu 2.2.2. této přílohy.

2.3.3. Otevíravá dveřní křídla musí být ve výši 800 až 900 mm opatřena vodorovnými madly přes celou jejich šířku, umístěnými na straně opačné než jsou závěsy.

2.4. Hygienická zařízení

2.4.1. Horní hrana sedátka klozetové mísy musí být ve výši 500 mm nad podlahou, pokud není v příloze č. 2 k této vyhlášce uvedeno jinak, ovládání splachovacího zařízení musí být umístěno po straně nejvýše 1200 mm nad podlahou, po obou stranách klozetové mísy musí být sklopná madla ve vzájemné vzdálenosti 600 mm a ve výši 780 mm nad podlahou. Klozetová mísa musí být osazena tak, aby vedle ní byl prostor šířky nejméně 800 mm, mezi jejím čelem a zadní stěnou kabiny WC bylo nejméně 700 mm. Dveře se musí otevírat směrem ven a musí být opatřeny z vnitřní strany vodorovným madlem. Zámek dveří musí být odjistitelný zvenku. V kabině WC musí být umístěno umyvadlo. Nejmenší rozměry kabiny jsou 1600 mm x 1800 mm, u změn dokončených staveb 1400 mm x 1400 mm.

2.4.2. Umyvadlo musí být opatřeno výtokovou baterií s pákovým ovládáním. Vedle umyvadla musí být vodorovné madlo umožňující opření. Zrcadlo nad umyvadlem musí mít úpravu umožňující jeho naklopení.

2.4.3. Vana musí mít úpravy podle bodu 1.6. přílohy č. 3 k této vyhlášce.

2.4.4. >Sprchové boxy a sprchové kouty musí mít nejmenší půdorysné rozměry 1400 mm x 1400 mm. Musí být vybaveny sklopným sedátkem ve výši 500 mm nad podlahou umožňujícím boční nebo čelní přístup. Ruční sprcha s pákovým ovládáním, opěrné madlo a mýdelník musí být umístěny v dosahu ze sedátka, na stěně kolmé ke stěně, na které je osazeno. Výškový rozdíl podlahy a dna sprchového boxu nebo koutu může činit nejvýše 20 mm.

2.5. Manipulační prostory a plochy

2.5.1. Nejmenší manévrovací plocha pro vozík je 1200 mm x 1500 mm.

2.5.2. Místo pro vozík v hledišti musí mít půdorysné rozměry nejméně 1000 mm x 1200 mm, musí být na rovné podlaze s výhledem na jeviště a přístupné zezadu.

2.5.3. Předměty vybavení a manipulačního zařízení musí být osazeny v rozmezí výšek 600 mm až 1200 mm od podlahy.

2.5.4. Část prodejních pultů a veřejných přepážek u staveb občanského vybavení podle § 2 písm. a) bodů 1., 3., 6. až 10. této vyhlášky musí být nejvýše 800 mm nad podlahou v nejmenší délce 900 mm. U těchto částí prodejních pultů musí být předsunutá plocha šířky nejméně 250 mm pro možnost manipulace se zbožím. Před přepážkami musí být zajištěn průchod šířky nejméně 900 mm.

2.6. Informační zařízení

2.6.1. Základní informační zařízení pro orientaci musí být doplněna akustickými, taktilními a optickými prvky, které slouží osobám se smyslovým postižením. Musí mít kontrastní dostatečně velké a osvětlené nápisy a jednotné piktogramy.

2.6.2. Elektronické informační systémy pro veřejnost musí být uživatelné zrakově postiženými osobami bez zásahu do softwarového a hardwarového vybavení.

3. Veřejné plochy

Na rozlehlých pochozích plochách zejména na náměstích, pěších zónách, v halách a v místech kde nelze pro bezpečný pohyb zrakově postižených osob použít přirozené vodící linie musí být zřízeny vodící linie umělé.

3.1. Parkoviště a odstavné plochy

3.1.1. Šířka stání pro vozidla zdravotně postižených osob na parkovištích, odstavných plochách a v garážích musí být nejméně 3500 mm a smí mít sklon nejvýše v poměru 1: 20 (5,0 %). V případech podélného stání (při chodníku) musí být délka stání nejméně 7000 mm.

3.1.2. Veřejné telefonní automaty, obdobná zařízení a poštovní schránky

3.1.3. Manipulační plocha před veřejným telefonním automatem, jiným obdobným zařízením a poštovní schránkou smí mít sklon nejvýše 1: 20 (5,0 %) s nejmenšími půdorysnými rozměry 1000 mm x 1200 mm, které musí být dodrženy i u veřejné telefonní hovorny.

3.1.4. Výška pro umístění manipulačního zařízení veřejného telefonního automatu, jiného obdobného zařízení a poštovní schránky smí být v rozmezí 600 mm až 1200 mm.

3.1.5. Prostor u veřejného telefonního automatu musí být vybaven sklopným sedátkem ve výši 500 mm nad podlahou nebo sedací opěrou, v bezprostřední blízkosti přístroje.

3.1.6. Při skupinovém osazení veřejných telefonních automatů musí být alespoň jeden z nich opatřen zařízením umožňujícím poslech pomocí sluchadel. Takto upravený telefonní automat musí být označen mezinárodním symbolem hluchoty podle bodu 2 přílohy č. 2 k této vyhlášce.

3.1.7. Telefonní budky a jiná obdobná zařízení s bočními stěnami nesahajícími až k zemi (podlaze) musí mít půdorysné vyznačení bočních stěn dle 1.1.6. této přílohy.

Příloha č. 2 k Vyhlášce č. 369/2001 Sb.

1. Mezinárodní symbol přístupnosti

Mezinárodní symbol přístupnosti je čtverec modré barvy, na němž je vyobrazena bílou čarou stylizovaná postava sedící na vozíku pro invalidy a hledící vpravo. Nejmenší rozměry symbolu jsou 100 mm x 100 mm.

2. Mezinárodní symbol hluchoty

Mezinárodní symbol hluchoty je čtverec modré barvy, na němž je vyobrazen bílou čarou stylizovaný boltec ucha, který přerušuje diagonála vedená z pravého horního rohu čtverce. Nejmenší rozměry symbolu jsou 100 mm x 100 mm.

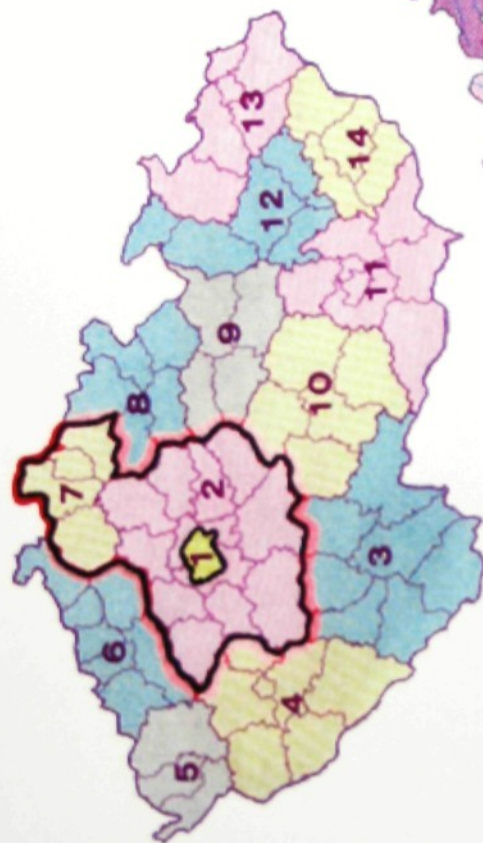
3. Symbol zařízení nebo prostoru pro zrakově postižené osoby

Symbol je obdélník modré barvy, na němž je vyobrazena bílou čarou stylizovaná jdoucí postava, držící v ruce dlouhou hůl.

Příloha č. 2 - Nové vyšší územně správní celky (Středočeský a Liberecký kraj)

NOVÉ VYŠŠÍ ÚZEMNĚ SPRÁVNÍ CELKY

- 1, Praha
- 2, Středočeský kraj
- 3, Budešovický kraj
- 4, Plzeňský kraj
- 5, Karlovarský kraj
- 6, Ústecký kraj
- 7, Liberecký kraj
- 8, Karlovarhradský kraj
- 9, Pardubický kraj
- 10, Jihlavský kraj
- 11, Brněnský kraj
- 12, Olomoucký kraj
- 13, Ostravský kraj
- 14, Zlínský kraj

ZÁZNAMOVÝ ARCH (nehodící se škrtněte)

1. Jít stejnou cestou, kterou by postižený podstupoval a zjistit jestli v cestě nestojí bariera (schod, pult, ...).

ANO

NE

2. Jak vzdálené je parkoviště od bazénu a kolik míst má pro postižené?

Vzdálenost cca

Počet míst

3. Typ bazénu.

25 m

50 m

jiné

4. Doplnit do formuláře přesný název, adresu, telefonní číslo a jméno provozovatele bazénu.

5. Vyplnit formulář.

6. Pokud se provádějí programy pro postižené – doplnit do formuláře.

7. **Otázky na provozovatele:**

- a) Využil Vašich služeb člověk se ZP?

.....
.....

- b) Myslíte si, že v současné podobě je Váš bazén vhodný pro TTP?

.....
.....

- c) Budete realizovat nějaké změny a jaké?

.....
.....

- d) Potřebují ZP zvláštní vymezené hodiny?

.....

FORMULÁŘ PRO TAZATELE

(odpovídající proškrtněte)

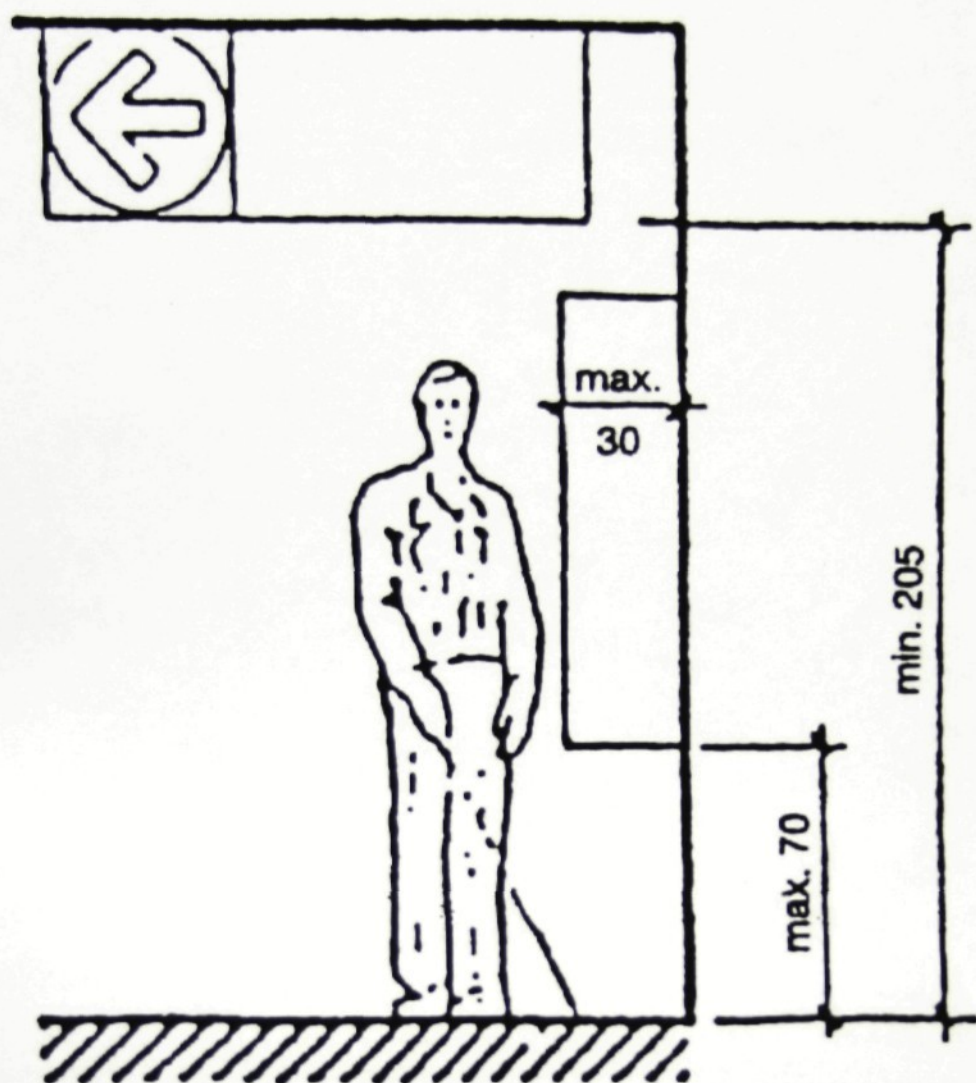
ANO	NE
-----	----

<i>Chodník</i>	Svažitý max. 10% sklon					
<i>Výstraha</i>	Rozhlas	Světelné značení				
<i>Rampy</i>	Šířka 1,2 m	Zábradlí 0,9 m				
<i>Schody</i>	Ne vyšší než 0,18 m					
	Zábradlí					
<i>Dveře</i>	2 m široké (min. 80 cm)					
	Odstranitelné prahy					
<i>Šatny</i>	Min. 2 x 2 m vnitřní prostor					
	Madla podél stěn do výšky 0,90 m					
	Žerd' k přitažení					
	Neklouzavé podlahy					
	Lavice uprostřed, z PVC					
	Věšáky, poličky, přepážky nízko					
<i>Š. rodinná</i>	Lavička, sprcha, WC, umyvad., madlo					
<i>Sprcha</i>	Bez prahů	Na stěně sedátko				
	Madla ve výši 0,90 m a 0,50 m					
<i>Toaleta</i>	Výška 46 cm	Vyčnívat 65 cm				
	Neklouzavá podlaha		Umyvadlo			
	Dveře 70 cm	Mušle 40 cm vysoká				
<i>Vypínače</i>	1m vysoké	Nastavitelné vysoušeče				
<i>Vozíky</i>	Odkládací prostor		Univerzální			
<i>Bazén</i>	Přepadový žlábek horní		Pod úrovní			
	Snižující se schody		Svislé schody			

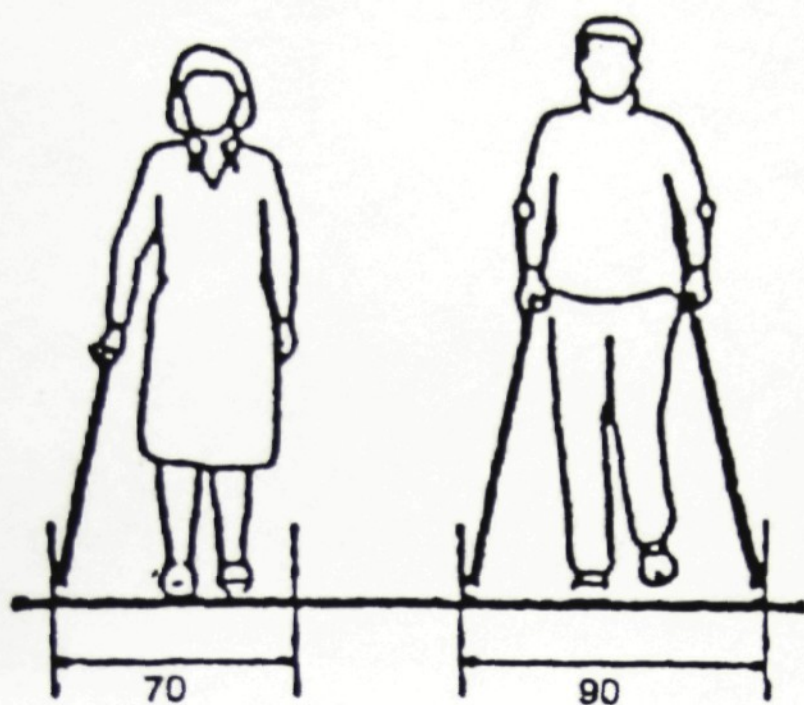
Estetika		
Programy	Vozíčkáři	
	Zrakově postižení	
	Sluchově postižení	

Název bazénu, adresa, telefon

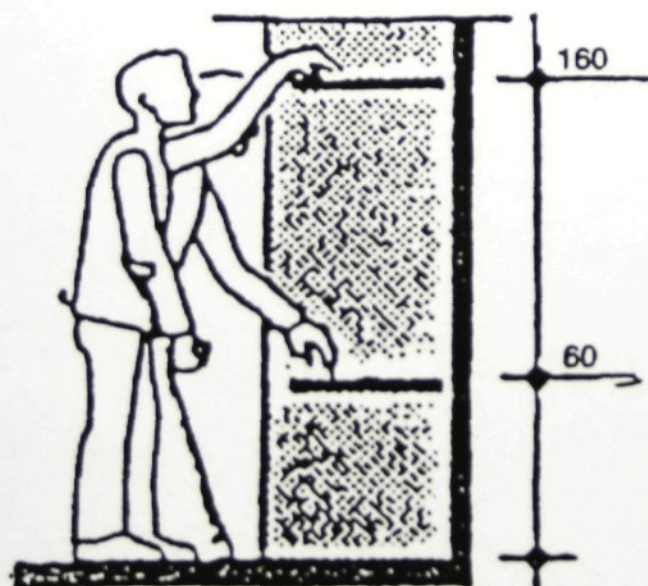
Příloha č. 4 - Požadované rozměry pro řešení staveb občanského vybavení

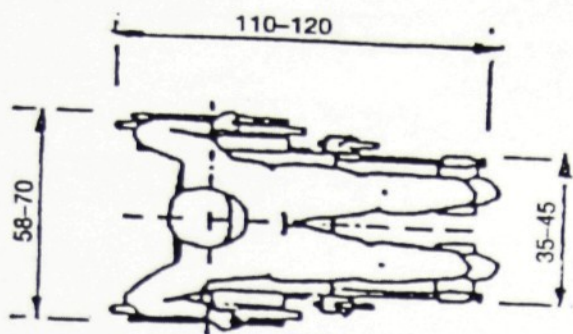
Obr. : Nárys požadovaného priestoru

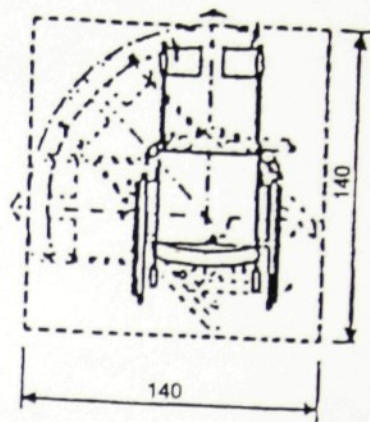
Obr. 1: Potřebný prostor

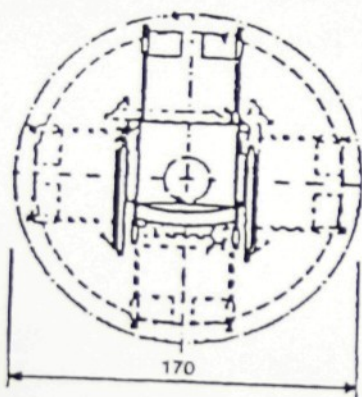
Obr. 2: Spodní a horní výška dosahu

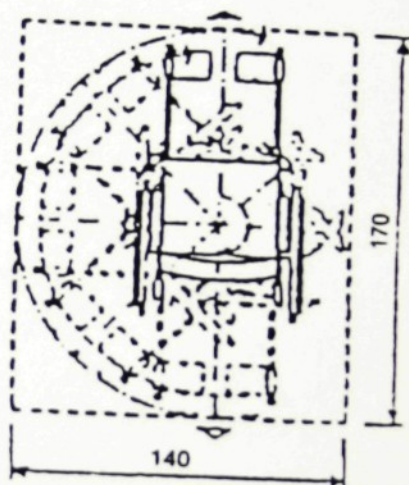
Obr. 1: Rozměry

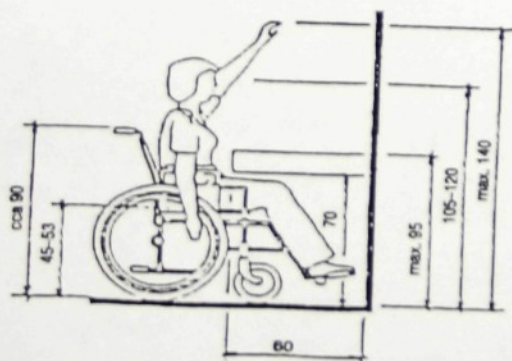
Obr. 2: Obrat o 90 stupňů

Obr. 3: Obrat o 360 stupňů

Obr. 4: Obrat o 180 stupňů

Obr. 5: Průjezd pod vodorovnou plochou a výška dosahu